

Raamatun Historia
ja
Lutherin Wähä Katekismus.

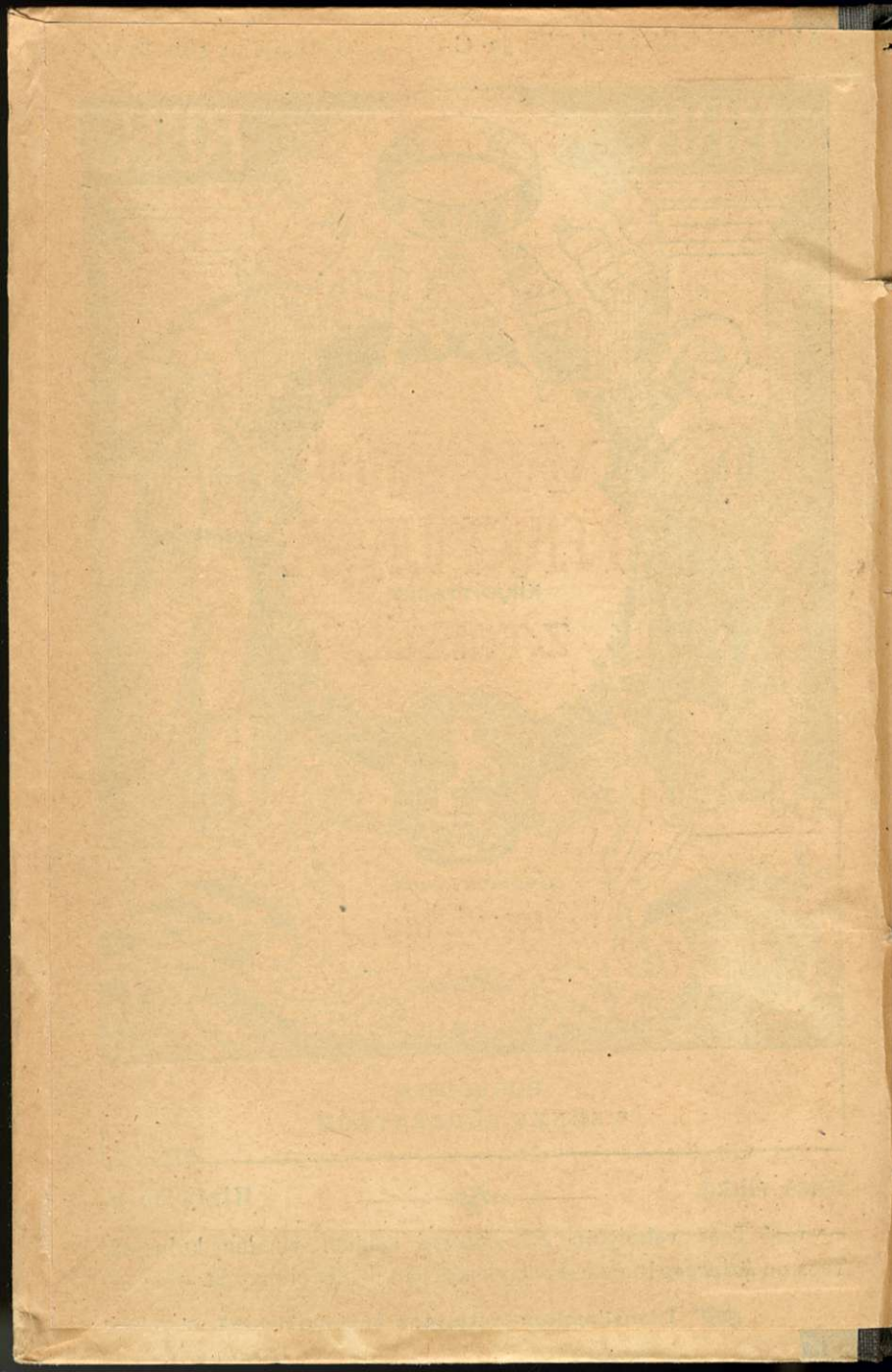
Kiertokoulun alaosastoa warten

toimitteli

J. S. Tuukkanen.

Porwoosja,
Werner Söderström.

Hinta sid. 65 p.

Raamatun Historia

ja

Lutherin Wähä Katekismus.

Kiertokoulun alaofastoa warten

šomitteli

J. S. Tuškanen.

Porwoosſa,
Werner Söderſtröm.

Porvoossa 1896,
Werner Söderströmin kirjapainossa.

Alkusananen.

„Opeta vähä ja se hyvästi.“ Tämän lauseelman totuuden on jokainen alleisopetukseen perehtynyt lasten opettaja omaista kokemuksestaan tullut oikeaksi huomaamaan. Warsinkin uskonnollisten totuuksien esittämisessä on muistettava, että pitkät, monia eri asioita sisältävät puheet pienille lapsille ovat enemmän kuolettavia, kuin eläväkfi tekemiä.

Pyhän Raamatun kertomukset ovat kyllä itsessään hawaannollisia, yksinfertaisia ja eläviä. Mutta siinä laueudessa, kun ne Raamatussa ja kehittyneempiä warten laadituissa Raamatun Historioissa ovat esitettyt, ei voida ihan alkawassa opetuksessa menestyksellä esittää. Lyhyet, asialliset, raamatun omilla sanoilla ferrotut historialliset tapaukset, ovat pienokaisille parhaiten soveltuvia. Miitä woiwat he kuunnella, seurata ja ilolla oppia.

Tämän vähäisen kirjasen tarkoituksena on wittää siihen mitkä kohdat ja misjä laueudessa Pyhän Raamatun kertomuksia on alkawalla opetuksen asteella lapsille ferrottawa. Kokeneetkin opettajat myöntänewät sen, että opetuksen kululla useampi osastoisesa koulussa on waiteata hätäpikaisesti määrätä kertomuksien laueutta ja soveltuwaisuutta. Oliji siis hyvänä apukeinona silloin tarkoituksen mukainen oppikirja.

Lasten oppimishalun elähyttämistä ei yksikään opettaja saa laiminlyödä. Yhtenä warmana keinona pidämme sitäkin, että

alemmalle osastolle opetetaan Raamatun historiata waan pääpiirteisjään niin, että saadaan lyhyt yleiskatsaus. Memmällä osastolla jopii samoja asioita laueemmin opettaa. Kun heikommat huomaawat woivanja, waikka wähäsjäkin määrässä, seurata etewimpiä tovereitaan, innoistuwat he siitä ja tahtowat enemmän oppia. Kun lapset saadaan mieltymään pyhän Raamatun totuufiin, silloin woimme wähästäkin hyviä hedelmiä toivoa.

Kirjajen loppuun olen liittännyt Lutherin Wähän Katekismuksen. Kun Katekismuksen opetus on alusta alkaen perustettawa Raamatun Historiaan, olen sen wuoksi selityksissä wiitannut niihin kertomuksiin, jotka asiata walaisewat.

Hämeenlinna Lokakuulla 1896.

Kirjan tekijä.

Vanha Testamentti.

1. Maailman luominen.

Mussa loi Jumala taiwaan ja maan. Mutta maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui wetten yli.

Ja Jumala sanoi: „Tulkoon walkeus“. Ja walkeus tuli. Ja Jumala nimitti walkeuden päiväksi, ja pimeyden Hän nimitti yöksi. Ja niin tuli ensimmäinen päivä.

Ja Jumala sanoi: „Tulkoon awaruus“. Ja tapahtui niin. Ja Jumala nimitti awaruuden taiwaaksi. Ja niin tuli toinen päivä.

Ja Jumala sanoi: „Kokoontukoot wedet erityisiin paikkoihin, niin että kuiwa näkyy.“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala nimitti kuiwan maaksi ja wetten kokoukset mereksi. Ja Jumala sanoi: „Kaswakoon maa ruohon ja hedelmälliset puut.“ Ja tapahtui niin. Ja niin tuli kolmas päivä.

Ja Jumala loi auringon, kuun ja tähdet hallitsemaan päivää ja yötä, eroittamaan walkeutta ja pimeyttä. Ja niin tuli neljäs päivä.

Ja Jumala loi kaikkinaiset eläimet, jotka maalla elävät, ja siunasi heitä ja sanoi: „Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää.“ Ja niin tuli viides päivä.

Ja Jumala sanoi: „Tehkäämme ihminen meidän kuwajemme meidän muotomme jälkeen“. Ja Herra Jumala teki ensimmäisen ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieramiinsa elävän hengen; ja niin ihminen tuli eläväksi sieluksi. Ja Jumala katsoi kaikkia tekojansa; ja katso, ne olivat sangen hyvät. Ja niin tuli kuudes päivä.

Ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista teoistansa, jotka Hän oli tehnyt, ja siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen.

2. Paradiisi ja ensimmäiset ihmiset.

Herra Jumala istutti tarhan Eedenissä ja kasvatti maasta kaikkinaiset kasvit, ihanat nähdä ja hyvät syödä, ja elämän puun keskelle paradiisia ja myös hyvän ja pahan tiedon puun. Herra Jumala asetti ihmisen paradiisiin wilelemään ja warjelemaan sitä ja sanoi: „Syö wapaasti kaikista puista paradiisissa, mutta tiedon puusta älä syö, sillä jona päivänä sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman.“

Ja Herra Jumala toi kaikkinaiset eläimet Adamin eteen, että hän ne nimittäisi. Mutta Adamilla ei ollut kumppania. Ja Jumala sanoi: „Ei ole ihmisen hyvä yksinänsä olla, minä teen hänelle awun, joka on hänen kaltaisensa.“ Ja Herra Jumala uuvutti Adamin raskaaseen uneen; ja hänen nukkuisjaan otti Hän yhden hänen kylkiluistansa ja rakensi siitä waimon ja toi sen Adamin eteen. Silloin sanoi Adam: „Tämä on luuta minun luustani ja lihaa minun lihastani.“ Ja Adam nimitti waimonsa Sewaksi.

3. Syntiin lankeemus.

Käärme oli kavalin kaikista eläimistä maan päällä. Se sanoi waimolle: „Olisikohan Jumala sanonut: älkää syökö kaikkinaisista puista paradiisissa?“ Waimo vastasi: „Me syömmme niiden puiden hedelmistä, jotka ovat paradiisissa, mutta tiedon puusta on Jumala sanonut: älkää syökö siitä, ettette kuolisi.“ Käärme sanoi: „Ette juinkaan kuole, vaan Jumala tietää, että jona päivänä te siitä syötte, aukenewat teidän silmänne ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan.“ Ja waimo otti sen puun hedelmästä, söi ja antoi miehellensä siitä, ja hän söi. Silloin aukeniwat heidän silmänsä ja he äkkäsivät olewansa alasti. Ja Adam emäntinensä lymyi puiden sekaan paradiisissa.

Mutta Herra Jumala kutsui Adamia ja sanoi: „Adam, misjä olet? Adam vastasi: „Minä kuulin sinun äänesi paradiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti, sentähden minä lymyin.“ Niin Herra sanoi: „Kuka sinulle ilmoitti, että alasti olet? Etkö syönyt siitä puusta, josta minä sinua kielsin syömästä?“ Adam vastasi: „Waimo, jonka annoit minulle, antoi siitä, ja minä söin.“ Silloin sanoi Herra: „Mitki sen teit?“ Waimo vastasi: „Käärme petti minun ja minä söin.“

Silloin Herra Jumala sanoi käärmeelle: „Waimon siemen on rikki polkewa sinun pääsi ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän.“ Waimolle sanoi Jumala: „Sinun tahtosi pitää miehesi alle annettu oleman.“ Ja Adamille sanoi Hän: „Otsasi hiesjä pitää sinun syömän leipää siksi kun maaksi jällejä tulet.“ Ja Herra Jumala ajoi ihmisen ulos paradiisista ja pani enkelin wälkkywällä miekalla war-
tuoimaan elämän puun tietä.

4. Kain ja Abel.

Madamilla ja Eewalla oli kaksi poikaa: Kain ja Abel. Kain viljeli maata ja Abel kaitfi lampaita. Kerran uhra-
sivat he lahjansa Herralle. Kain uhrafi maan hedelmiä ja
Abel laumansa esikoisia. Ja Herra katsoi suosiollisesti
Abelin uhriin, mutta Kainin uhriin ei hän suosiollisesti
katsonut. Silloin vihastui Kain niin, että hänen katseensa
synkistyi. Ja Herra sanoi Kainille: „Mitä olet vihainen
ja mikä katseesi on synkkä? Eikö niin ole: jos hyvää mie-
lesjäsi on, niin on ilon ilme kasvoissasi; mutta jollei hyvää
mielesjäsi ole, niin synti väijyy oven edessä?“ Kuitenkin
kerran heidän kedolla ollessaan karkasi Kain veljensä Abe-
lin päälle ja tappoi hänen. Silloin Herra sanoi Kainille:
„Missä on Abel veljesi?“ Kain vastasi: „En tiedä; olenko
minä veljeni wartija?“ Herra sanoi hänelle: „Mitä tehnyt
olet? Veljesi veri huutaa maasta minun tyköni, kulkurina
ja pakolaisena olet sinä olewa maan päällä.“ Ja Kain
lähti Herran kaswain edestä ja asettui asumaan itäänpäin
Eedenistä. Kainin jälkeiset olivat jumalattomia. Mutta
Madamin kolmannen pojan Seetin jälkeläiset olivat juma-
lisia ja heidän keskuudessaan säilyi totisen Jumalan tunte-
minen maan päällä.

5. Wedenpaisumus.

Kun ihmisiä lisääntyi maan päällä, lisääntyi myös hei-
dän pahuutensaakin. Ja Herra Jumala antoi heille jata
kaksikymmentä vuotta parannuksenaikaa. Mutta kun ihmiset

eivät kuitenkaan tehneet parannusta, niin päätti Jumala hukuttaa heidät maan päältä.

Mutta Noaa Herra armahti, sillä hän oli hurstas ja wakaa ja eli jumalisesti. Ja Jumala sanoi Noalle: „Tee itsellesi arkki hongasta ja tee sijälle olinsijat, sillä katso, minä annan tulla wedenpaisumuksen maan päälle. Mutta sinun kanssasi teen minä liittoni, ja sinun pitää ottaa emäntäsi, poikasi ja poikasi emännät ja parittain kaikkinaisia eläimiä kanssasi arkkiin.“ Noa tekikin kaikki niinkuin Herra oli käskennyt. Ja Herra sulki arkin owen heidän jälkeensä.

Silloin puhkesivat syvyyden lähteet kuohumaan, taiwaan affunat aukenivat ja wettä satoi maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Wedet paisuivat niin suuresti maan päällä, että wettä oli wiisitoista kynnärää yli korkeitten wuorten. Silloin hukkuivat ihmiset ja eläimet maan päältä. Minoastaan Noa ja ne, jotka hänen kanssansa olivat arkissa, pelastuivat.

Mutta Jumala muisti Noaa ja kaikkia niitä, jotka olivat arkissa. Hän nosti tuulen, wedet wähenivät ja arkki pysähtyi Araratin wuorelle. Kun wedet olivat wähentyneet ja maa kuivui, lähti Noa arkista, rakensi alttarin ja uhrasi polttouhria Herralle. Silloin sanoi Herra: „En minä enää maata firoo ihmisen tähden, sillä ihmisen sydämen aiwoitus on paha hamasta lapsuudesta.“ Ja Jumala teki liiton Noan kanssa ja pani kaaren pilviin olemaan liiton merkkinä itsensä ja maan välillä.

6. Aabrahamin kutsuminen.

Wedenpaisumisen jälkeen waiwuiwat ihmiset jälleen epäjumalain palvelukseen. Aabrahamin isäkin, joka asui Meso-

potaamiasja, palveli vieraita jumalia. Ja Herra sanoi Abrahamille: „Lähde maaltasi, suvustasi ja isäsi huoneesta sille maalle, jonka olen sinulle ottawa. Ja minä teen sinun suureksi kansaksi, ja siunaan sinun ja teen sinulle suuren nimen. Ja sinussa ovat kaikki sukukunnat maan päällä siunattawat.“ Niin Abraham lähti ja otti mukaansa emäntänsä Saaran ja veljensä pojan Lootin, palvelijansa ja tavaransa ja matkusti Kaanaan maalle. Kun hän sinne saapui, ilmestyi Herra hänelle ja sanoi: „Tämän maan annan minä sinulle ja sinun siemenellesi.“ Silloin Abraham rakensi alttarin Herralle ja saarnasi Herran nimestä.

7. Jumala ilmestyy Abrahamille, wahvistaa hänen uskoansa ja tekee liiton hänen kansansa.

Herra ilmestyi taas Abrahamille ja sanoi: „Älä pelkää Abraham, minä olen sinun kilpesi ja sangen suuri palkkasi.“ Mutta Abraham sanoi: „Mitä minulle annat, minä lähden lapsetoinna täältä.“ Niin Herra wei hänet ulos ja sanoi hänelle: „Katsa taimaalle ja lue tähdet, jos taidat ne lukea. Niin on siemenesi olewa. Abraham uskoi Herraa, ja Herra luki hänelle sen wanhurskaudeksi.

Kun Abraham oli 99 vuoden wanha, eikä hänen emännällensä Saaralla vieläkään ollut lasta, ilmestyi Herra jälleen hänelle ja sanoi: „Minä olen Jumala, kaikkivaltias; waella minun edessäni ja ole wakaa. Minä teen liittoni sinun ja sinun jälkeen tulewaistesi kansja ijankaikkiseksi liitoksi. Sinun emäntäsi Saara on synnyttävä sinulle pojan, ja sinun pitää nimittämän hänet Iisakiksi. Liiton merkiksi jääsi Herra ympärileikkauksen Abrahamille ja hänen jälkeen tulewaisillensa.

8. Iisakin syntyminen ja uhraaminen.

Herra täytti lupauksensa ja Saara synnytti pojan. Abraham ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä ja nimitti Iisakiksi.

Monen vuoden perästä sanoi Herra Abrahamille: „Ota Iisak sinun ainoa poikasi, jota rakastat, ja mene Mo-rian maalle ja uhraa hänet siellä polttouhriksi vuorella, jonka minä sinulle sanon.“ Niin Abraham lähti matkalle kahden palvelijansa ja poikansa Iisakin kanssa.

Kun he tulivat määrätylle paikalle, sanoi Abraham palvelijoille: „Olkaa te tässä, minä ja poika käymme tuonne rukoilemaan.“ Ja Abraham pani uhratesa poltettavat halot poikansa Iisakin selkään. Itse otti hän tulen ja weitsen käteensä. Silloin sanoi Iisak: „Iä, katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lamma polttouhriksi?“ Abraham vastasi: „Jumala on katjowa itsellensä lampaan polttouhriksi, poikani.“

Paikalle tultuansa walmisti Abraham alttarin, latoi halot alttarille ja sitoi poikansa Iisakin halkojen päälle. Sitte ojensi hän kätensä, otti weitsensä teurastaakseen poikaansa. Silloin huusi Herran enkeli hänelle taiwaasta, sanoen: „Abraham, Abraham! Älä jatuta kättäsi poikaasi, äläkä hänelle mitään pahaa tee, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkäät Jumalata.“ Kun Abraham nosti silmänsä, näki hän oinaan järwistä jekaantuneen tiheään pensastoon. Hän otti sen ja uhrai polttouhriksi poikansa sijaan. Nyt huusi Herran enkeli hänelle toistamiseen: „Koska tämän teit, etkä jäästänyt ainokaiista poikaasi minun tähteni, niin minä suu-resti siunaan sinun, ja sinun siemenesi jäsi owat kaikki kansat maan päällä siunattawat, että minun äänelleni kuuliainen olit.“

9. Jisak siunaa poikiansa.

Jisakin emännän nimi oli Rebekka. Kaksikymmentä vuotta oli kulunut, eikä heillä vielä ollut lasta. Jisak rukoi Herraa, ja Herra sanoi Rebekalle: „Kaksi poikaa sinä saat ja vanhempi palvelee nuorempata.“ Ja niin tapah-
tuikin. Vanhemman poikansa nimittivät he Gesauksi ja nuoremman Jaakobiksi.

Kun Jisak tuli vanhaksi ja hänen silmänsä pimenivät, sanoi hän Gesaulle: „Mene kedolle, pyydystä metsänotus ja walmista siitä minulle mieliruoka, että siunaisin sinua ennenkun kuolen.“ Tämän kuuli myös Rebekka, ja hän sanoi Jaakobille: „Mene laumaan ja ota sieltä kaksi hyvää woh-
laa ja tuo ne minulle. Minä walmistan niistä mieliruuan. Wie sinä se isällesi, että hän siunaisi sinua ennenkun hän kuolee.“ Jaakob sanoi äidillensä: „Mutta jos isäni siwe-
lee minua ja huomaa petoksen, niin saan kirouksen, enkä siunausta.“ Mutta hänen äitinsä sanoi: „Se kirous koh-
datkoon minua. Ole sinä waan minun äänelleni kuuliai-
nen.“ Ja Jaakob teki äitinsä käskyn mukaan.

Kun Rebekka oli walmistanut mieliruuan, wei Jaakob sen isällensä. Jisak luuli hänet Gesauksi ja siunasi hänet, sanoen: „Sumala antakoon sinulle taiwaan kasteesta ja maan lihawuudesta yltäkyllin jywiä ja wiiniä, kansat palwelkoot sinua, ole weljeisi herra.“

Kun Gesau kotiin tultuaan sai kuulla, että weljensä oli petoksella anastanut siunauksen, käwi hänen mieltensä sangen katteraksi, ja hän sanoi isällensä: „Etkö yhtään siunausta minulle jättänyt? Siunaa minuakin, isäni!“ Niin Jisak sanoi: „Miekallasi olet sinä elättämä itseäsi, ja pal-

welwä weljeäsi siihen ästi, kun olet järkewä hänen ikeensä niskastasi.“

Mutta Cesau wihasi weljeänsä siunauksen tähden ja uhkasi tappaä hänet. Jaakobin täytyi jentähden paeta Mesopotaamiaan enonsa Laabanin luokse.

10. Jaakob ja hänen poikansa.

Kun Jaakob matkusti kotoansa, niin ilmestyi Herra matkalla hänelle unessa ja janoi: „Tämän maan annan minä sinulle ja sinun siemenellesi. Ja sinussa ja sinun siemenessäsi owat kaikki jukufunnat maan päällä siunattawat.“

Jaakob rupeäsi sitten palvelukseen Laabanille. Ensin palveli hän 14 vuotta hänen tyttäriensä Lean ja Raakelin tähden, jotta hän jai waimoiksansa. Sitte palveli hän vielä kuusi vuotta palkan edestä. Tämä aika oli hänelle raskas ja waiwaloinen. Waikka Jaakob palveli uskollisesti, oli Laaban kuitenkin wilpillinen häntä kohtaan ja muutti hänen palkkaehdonsa kymmenen eri kertaa. Mutta Jumala siunasi Jaakobia niin, että hänelle karttui paljo karjaa ja palvelijoita. Ja Jumala antoi hänelle 12 poikaa. Niiden nimet oliwat: Ruuben, Simeon, Leewi, Juuda, Jaskar, Sebulon, Dan, Naftali, Gaad, Asser, Jooseppi ja Benjamin.

Kun Laaban ja hänen poikansa kadehtiwat Jaakobin rikkautta, janoi Herra Jaakobille: „Palaja iäsi maalle, minä olen sinun kansjasi.“ Jaakob otti waimonsa, lapsensa ja tawaransa ja lähti matkustamaan Raanaan maalle.

Matkalla ollessaan jai Jaakob kuulla, että hänen weljensä Cesau oli tulossa häntä vastaan neljästata miestä

mufanaan. Silloin peljästyivät Jaakob jangen kowin ja ru-
koili Herraa, sanoen: „Herra, sinä sanoit minulle: palaja
maallesi, ja minä teen sinulle hyvää. Minä olen mahdo-
toin kaikkeen siihen armoon ja totuuteen, jonka teit palwe-
lijallesi. Pelasta minut nyt weljeni Gesaun käsistä.“ Silloin
eräs mies ilmestyi ja painiskeli hänen kanssansa aamurus-
kon nousuun asti. Kun mies ei voittanut Jaakobia, sanoi
hän: „Päästä minua, sillä aamurusko nousee.“ Jaakob
vastasi: „En päästä sinua, ellet siunaa minua.“ Silloin
sanoi mies: „Miköön sinun nimesi enää olko Jaakob, vaan
Israel, sillä sinä ollet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa
ja olet voittanut.“ Ja hän siunasi Jaakobin.

Jaakob matkusti eteenpäin ja kohtasi tiellä weljensä
Gesaun. Jaakob kumartui maahan hänen eteensä ja Gesau
syleili häntä, ja he molemmat itkivät. Sitte erkaniivat he
sowinnossa toisistaan, ja Jaakob matkusti itsensä tykö Raa-
naan maalle.

11. Jooseppi ja hänen weljensä.

Jaakob rakasti Jooseppia enemmän kuin muita lapsi-
ansa; mutta weljet vihasivat Jooseppia.

Kun weljet kerran olivat paimentamassa karjaa Si-
kemissä, niin lähetti isä Joosepin katsomaan, kuinka he ja
karja woiwat. Kun weljet näkiwät Joosepin tulewan, ai-
koivat he tappaa hänet. Mutta Ruuben tahtoi pelastaa
Joosepin ja sanoi weljille: „Mikää muodattako werta, vaan
heittäkää hänet kuoppaan.“ Ja weljet tekivät niin.

Kun weljet olivat heittäneet Joosepin kuoppaan, rupe-
sivat he syömään. Samassa näkiwät he joukon ismaeli-

laisia kauppiaita kufewan heidän ohitsensa. Silloin janoi Juuda weljillensä: „Myykäämme Jooseppi ismaelilaisille ja älkäämme satuttako käsiämme häneen.“ Weljet suostuivat siihen. He nostivat Joosepin ylös kuopasta ja möivät hänen kahteenkymmeneen hopeapenninkiin. Sitte tappoivat he kauriin, tahrasivat Joosepin mekon sen wereen, weivät sen isälleen ja sanoivat: „Tämän me löysimme: tunnustele onko tämä poikasi mekko, wai eikö?“ Jaakob tunsi sen, itki ja janoi: „Paha peto on hänen syönyt.“ Ja hän murehti häntä ja janoi: „Minä murehtien menen alas poikasi tykö hautaan.“

12. Jooseppi Egyptissä.

Jooseppi wiettiin Egyptiin ja ismaelilaiset kauppiaat möivät hänen orjaksi kuninkaan henkiwartiaian päällikölle Potifarille. Mutta Jumala oli Joosepin kanssa, ja kaikki, mitä Jooseppi teki, menestyi. Sentähden korotti Potifar Joosepin huoneensa pääpalwelijaksi.

Potifarin emäntä houkutteli Jooseppia syntiin. Mutta Jooseppi wastasi: „Kuinka minä niin paljo pahaa tekisin ja rikkoisin Jumalata vastaan.“ Kun Jooseppi ei suostunut häneen, puhui hän Joosepista pahaa miehellensä. Potifar wihastui Jooseppiin ja pani hänet wankeuteen. Mutta Herra oli wankeudessaakin Joosepin kanssa.

Jumala oli antanut Joosepille erityijien taidon unien selittämiseen. Wankeudessa ollessaan selitti hän kuninkaan ylimmäisen juomanlasikijan ja ylimmäisen leipojan unet; ja niinkuin hän ne oli selittänyt, niin tapahtuikin. Sen jälkeen näki kuningas Farao unta, ja Jooseppi tuotiin wankeu-

desta kuningaan eteen. Kun Farao oli kertonut unensa, sanoi Jooseppi: „En minä, vaan Jumala vastaa, mitä on onnellista Faraoille. Ensin tulee seitsemän viljavuotta ja niiden jälkeen tulee seitsemän nälkävuotta. Ja nyt ajetta-
koon kuningas toimellisen ja taitavan miehen kokoamaan viljaa viljavuosina nälkävuosien varaksi.“ Farao hyväksyi Joosepin neuvon ja korotti hänet Egyptin maanherraksi.

13. Joosepin veljein ensimmäinen käynti Egyptisä.

Nälänhätä ulottui myös Raanaan maalle. Kun Jaakob kuuli, että Egyptisä on tyllin viljaa, lähetti hän sinne kymmenen poikaansa ostamaan jyviä. Nuorimman poikaansa Benjamin jätti hän kotiin.

Kun veljet tulivat Joosepin eteen, niin eivät he häntä tunteneet; mutta Jooseppi tunsi heidät. Ja Jooseppi puhutteli veljiänsä ankarasti, sanoen: „Te olette wa-
koojia.“ Veljet vastasivat: „Herrani, me emme ole wa-
koojia, vaan me olemme rehellisiä miehiä Raanaan maalta ja olemme tänne tulleet ostamaan jyviä. Meitä on kaksi-
toista veljeä. Nuorin on kotona ja yksi on jo kuollut.“ Ja he pelkäsivät Jooseppia ja sanoivat keskenänsä: „Me olem-
me joutuneet tähän ahdistukseen veljemme tähden, sillä me näimme hänen sielunsa ahdistuksen, kun hän meiltä armoa rukoili, emmekä kuulleet häntä. Jooseppi antoi wangita Siimeonin; ja hän käski palvelijansa panemaan veljeinsä säkit täyteen jyviä. Sitte Jooseppi sanoi veljillensä. „Men-
kää kotiinne, ja kun jälleen tulette tänne, niin tuokaa nuorin veljenne tullessanne, että teidän puheenne todeksi huomataan.“ Ja veljet lähtivät kotimatalle.

14. Joosepin weljein toinen matka. Jooseppi ilmoittaa itsensä weljilleen.

Kun nälänhätä rasitti yhä edelleen Kaanaan maatakin, täytyi Jaakobin lähettää jälleen poikansa Joosepilta jynviä ostamaan. Jooseppi kohteli nyt weljiänsä ystävällisesti. Benjamia hän halasi ja sanoi: „Sumala olkoon sinulle armollinen.“ Sitte laski hän Simeonin wankeudesta ja antoi palvelijansa valmistaa heille aterian. Jooseppi aterioitti heidän kanssansa. Siitä weljet iloitsivat.

Sen jälkeen käski Jooseppi palvelijansa panna miesten säkkeihin jynviä, mutta Benjamin säkkiin käski hän panna myös hopeamaljansa. Sitte lähtivät weljet matkalle.

Kun weljet olivat lähteneet, lähetti Jooseppi palvelijansa ajamaan heitä takaa ja käski sanoa heille: „Mitä olette hyvän pahalla maksaneet ja ottaneet herrani hopeamaljan?“ Weljet vastasivat. „Jolta malja löydetään, hän kuolkoon ja me muut tahdomme jäädä herrallesi orjiksi.“ Säkkit tarkastettiin ja malja löydettiin Benjamin säkistä. Weljet hämmästyivät suuresti ja palasivat takasin Joosepin luo.

Jooseppi puhutteli weljiään ja sanoi: „Jolta malja löydettiin, hän jääköön orjakseni, mutta te toiset saatte mennä rauhasa isänne luo.“ Silloin sanoi Juuda: „Sumala on hawainnut rikoksemme. Salli minun jäädä orjaksi nuorukaisen sijaan, sillä jos me ilman häntä kotiin palaamme, saatamme me wanhan isämme murheella hautaan.“ Nyt ei Jooseppi woinut enää pidättää itseään, vaan puhkesi itkemään ja sanoi: „Minä olen Jooseppi, wieläkö isäni elää?“ Weljet hämmästyivät. Mutta Jooseppi lohdutti heitä, ja

noen: „Mikään olko murheissanne. Jumala on minut tänne teidän edellänne lähettänyt. Kientäkää kotiin ja tuokaa isäni tänne. Vielä on jälellä viisi nälkävuotta. Minä pidän huolen teidän elatuksestanne.“

15. Jaakob muuttaa Egyptiin.

Weljet menivät kotiin ja ilmoittivat kaikki isällensä. Silloin sanoi Jaakob: „Nyt minulla on kyllä, kun poikani Jooseppi elää. Minä menen häntä katsomaan ennenkun kuolen.“ Jaakob muutti perheinsä Egyptiin; ja Faraon käskystä asetti Jooseppi omaisensa asumaan Goosenin maahan.

Jaakob eli Egyptisä seitsemäntoista vuotta. Wähää ennen kuolemaansa siunasi hän kaikkia poikiensa. Kun Juudan wuoro tuli, sanoi hän: „Ei walttiffaa oteta pois Juudalta, siksi kun Rauhan ruhtinas tulee ja kansat ovat hänelle kuuliaiset.“

Jaakobin kuoltua pelkäsiwät weljet Joosepin kostawan heille sen pahan, jonka he oliwat hänelle tehneet. Mutta Jooseppi lohdutti heitä, sanoen: „Mikään peljätkö, te ajattelite minua vastaan pahaa, mutta Jumala käänsi sen hyväksi.“

16. Mooses.

Israelin lapset lisääntyivät suuresti Egyptisä. Kun maahan tuli uusi kuningas, rupefi hän heitä rasittamaan kowalla orjuudella. Mutta kuta enemmän hän heitä waiwasi; sitä enemmän he lisääntyivät. Wihdoin antoi hän

käskyn, että kaikki poikalapset piti heitettämän Niilin virtaan, mutta tyttäret saivat jäädä eloon.

Tähän aikaan synnytti erään Israelin miehen waino pojan; ja kun hän näki, että lapsi oli ihana, salasi hän hänet kolme kuukautta. Mutta kun hän ei woinut kauemmin lasta salassa pitää, teki hän kaisiloista arkun, pani lapsen siihen ja heitti arkun kaisilistoon Niilin virtaan. Kun Faraon tytär tuli wirralle kylpemään, huomasi hän lapsen. Hän otti lapsen kaswattaakseen ja antoi hänelle nimen **Mooses**.

Neljänkymmenen vuoden wanhana pakeni Mooses Faraon tyköä Midjaanin maalle, jossa hän paimenteli ap-pensa Jetrin laumaa neljäkymmentä vuotta. Kerran tuli Mooses laumoinensa Hoorebin nuoren tykö. Siellä ilmes-tyi Herra hänelle ja sanoi: „Minä olen sinun isäsi Jumala, Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala. Minä olen nähnyt kansani ahdistuksen ja olen kuullut heidän huutonsa ja tiedän heidän tuskansa. Ja nyt minä tahdon lähettää sinun Faraon tykö ja sinun pitää johdat-taman minun kansani, Israelin lapset, ulos Egyptistä.“ Mutta Mooses pelkäsi Faraota, sentähden hän esteli me-nemästä ja sanoi: „Israelin lapset eivät usko minua,“ ja hän sanoi vielä: „Ah, Herra, minulla on hidas puhe ja kankea kieli.“ Nyt wihastui Herra Mooselle ja sanoi: „Sinun weljesi Aaron on puhelias mies; puhu sinä hänelle ja hän on puhuma kansalle. Ja minä olen teidän kansanne ja opetan teitä, mitä teidän pitää tekemän.“ Niin Mooses lähti menemään ja kohtasi tiellä weljensä Aaronin. Ja he menivät yhdessä Egyptiin.

17. Israelin kansan lähtö Egyptistä.

Mooses ja Aaron menivät Faraon tykö ja sanoivat hänelle: „Minä sanoo Herra, Israelin Jumala: päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa korvessa.“ Mutta Farao vastasi: „Kuka on Herra, jota minun pitäisi kuuleman. En minä siitä Herrasta tiedä, enkä päästä Israelia.“ Ja Farao käski työnteettäjiin rasittaa Israelin lapsia entistä raskaammalla työllä. Ja waikka Herra antoi Moosoksen kautta tapahtua suuria ihmeitä ja saattoi hirmuisia witsauksia Egyptiläisille, niin ei Farao sittenkään päästännyt Israelia, waan aina, kun witsaus lakkasi, paadutti hän sydämensä.

Niin Herra sanoi Moosokselle: „Wielä annan minä tulla yhden rangaistuksen Faraolle ja Egyptiin, sitte hän päästää teidät.“ Mutta Israelin lapset saivat käskyn, että he jokaisessa huoneessa teurastaisivat karitsan ja sen werellä siwaaisivat owien ja ikkunain pihtipielet. Karitsa oli tulella paistettava ja syötävä happamattoman leivän ja katkerain ruohojen kanssa. Rupeista wyötettyinä, kengät jalassa ja sauwa kädessä, niinkuin matkaan kiuruhtawaiset, tuli heidän silloin olla. Tämä oli Herran pääsiäinen, ja sinä yönä oli Herra lyövä kaikki esikoiset Egyptin maalta. Ja Israelin lapset tekivät niinkuin Herra käskenyt oli.

Ja tapahtui puoliyön aikana, että Herra löi kaikki esikoiset Egyptiläisten seassa. Ja suuri parku oli koko Egyptissä, sillä siellä ei ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Silloin sanoi Farao Moosokselle ja Aaronille: „Menkää pois minun kansastani, sekä te, että Israelin lapset, ja

palwelkaa Herraa niinkuin sanoneet olette." Ja Egyptiläiset waativat heitä kiireesti lähtemään, sillä he pelkäsiwät ja sanoivat: „Me kuolemme jokainen.“

18. Kulku Punaisen meren poikki.

Israelin lapset matkustiwat Egyptistä, oltuansa siellä 430 vuotta. Ja Herra johdatti heitä päivällä pilven pat-
saassa ja yöllä tulen patsaassa.

Kun he olivat lähteneet, katui Farao, että oli päästä-
nyt heidät, ja läksi sotawäkinensä heitä takaa-ajamaan ja
saamutti heidät Punaisen meren rannalla. Silloin Israelin
lapset peljästyiwät kowin ja huusiwat Herran puoleen, jopa
moittiwatkin Moosesta, että hän heidät oli Egyptistä tänne
tuonut. Mutta Jumalan käskystä ojensi Mooses kätensä
meren yli, ja wedet jakaantuivat kahtia, niin että Israelin
lapset saivat kiiwin jaloin käydä meren keskitse. Farao
tosin väkinensä yritti seurata heitä merenkin poikki. Mutta
kun Israel aamupuoleen yöstä oli saapunut toiselle ran-
nalle, ja Egyptiläiset vielä olivat keskellä merta, niin Moo-
ses ojensi taaskin kätensä meren yli, ja wedet palasiwat
entiselleen ja hautasiwat aaltoihinsa Faraoon ja hänen sota-
joukkonsa. Silloin weisasiwat Israelin lapset ylistyswirren
Herralta, kiittäen Häntä ihmeellisestä pelastuksestaan.

Kun he sitten walsiwat eteenpäin, niin antoi Herra
heille leiväksi mannaa taiwaasta ja wettä antoi Hän heidän
juodaksensa kallioista. Ja Hän wahwisti heitä niin, etteiwät
heidän woimansa wäsyneet, eiwätkä heidän waatteensa kuluneet.

19. Lain antaminen. Todistuksen maja. Wuosijuhlat.

Kolmantena kuukautena Egyptistä lähtemisen jälkeen tulivat Israelin lapset Siinain erämaahan ja sijoittuivat nuoren kohdalle. Ja Mooses astui nuorelle Herran luokse. Siellä sanoi Herra Moosesele: „Mene kansan tykö, pyhitä heitä tänäpäivänä ja huomenna ja he pesköt waatteensa ja olkoot valmiina kolmanneksi päiväksi!”

Kun kolmas päivä tuli, astui Herra alas nuorelle tulesja. Silloin kuului ankara pitkäisen jylinä, tulen leimaufset wälähtelivät ja wälewä torwen ääni soi. Koko nuori wapii sängen kowasti. Ja Jumala puhui kansalle liiton sanat, ne kymmenen käskysanaa. Sitte kirjoitti Herra ne kahteen kiwiseen tauluun ja antoi ne Moosesele.

Jumalanpalveluksen pitämistä warten rakennettiin pyhä maja, jota sanottiin todistuksen majaksi eli **tabernaakiksi**. Siinä oli kaksi osaa: **pyhä** ja kaikkein **pyhin**. Herran käskystä rakennettiin myös liitonarkki, jossa lain taulut säilytettiin. Liitonarkki pantiin kaikkein pyhinpään, Pyhässä oli suitsutusalttari. Tabernaklin ympärillä oli aidattu piha, jota sanottiin **esikartanoiksi**. Siinä oli polttouhrinalttari.

Jumala sääsi, että joka wiikon seitsemäs päivä oli pidettävä lepopäivänä eli sabattina. Hän määräsi myös pidettäväksi kolme vuosijuhlaa. Ne olivat **1:ksi Pääsiäinen**, eli makean leivän juhla, jota pidettiin muistoksi siitä, että Herra oli pelastanut kansansa Egyptin orjuudesta; **2:ksi Helluntai**, jota oli pidettävä lain antamisen muistoksi ja

kiitosjuhlanä elon edestä; 3:ksi Lehtimajan juhla, joka säädettiin muistoksi siitä, että Israelin lapset asuiwat lehtimajoissa, kun erämaassa matkailiivat. Vielä määräsi Herra vuosittain wietettäväksi **Suurta sowingipäiwää**, jolloin ylimäinen pappi meni kaikkein pyhimpään ja uhrasi ensin omain ja sitte kansan syntein sowingiksi.

20. Moosoksen kuolema. Joosua.

Mooses oli Israelin kansan johtajana kolmesa neljäkymmentä vuotta. Wähää ennen kuolemaansa puhui hän hymästijättöfanoja kansalle. Muun muassa hän sanoi: „Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin. Rakasta Herraa Jumalataksi kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta woimastasi.“ Ja Herran käskystä lausui hän Israelille tämän ennustuksen: „Profeetan sinun seastasi, sinun weljestäsi, minun kaltaiseni, herättää sinulle Herra sinun Jumalasi, häntä kuulkaa!“ Sitte kuoli Mooses ja Herra hautasi hänet.

Moosoksen kuoltua walitsi Herra Joosuan Israelin kansan johdattajaksi. Joosua ja Israelin lapset meniivät Jordanin wirran ylitse. Ja Herra asetti niin, että wirran wedet seisahuiuiwat ylä puolella ja juoksuiwat pois alapuolelta, joten kansa pääsi kuiwin jaloin wirran yli. Herra antoi Israelin lapsille monta woittoa heidän wihollisistansa; ja seitsemän vuoden kuluesä walloitti Joosua Raanaan maan. Sitte jakoi hän sen kahdelletoista Israelin sukukunnalle, jonka jälkeen kufin sukukunta asettui omalle alueelleen asumaan.

Kuolemansa edellä kokosi Joosua kaikki Israelin sukukunnat Siikemiin ja sanoi heille: „**Welsättää Herraa ja pal-**

welkaa häntä uskollisesti, mutta jos ette tahdo Herraa palwella, niin walitkaa tänäpäivänä ketä te palvelette. **Mutta minä ja minun huoneeni palvelemme Herraa.**" Ja kansa vastasi: „**Me palvelemme Herraa.**“ Sitte kuoli Joosua 110 vuoden wanhana.

21. Samuel.

Efraimin alueella asui **Elfaana** niminen mies. Hänen waimonsa nimi oli **Hanna**. Kun heillä ei ollut lasta, mu-rehti Hanna sitä. Hän meni Herran huoneeseen ja rukoi, että jos Herra soisi hänelle pojan, niin hän antaisi hänet Herralle koko hänen elinajakseen.

Herra kuuli Hannan rukouksen. Hanna synnytti pojan ja nimitti hänen **Samueliksi**. Sitte wei Hanna Samuelin kaswatettawaksi Herran majassa. Ja **Samuel kaswoi ijässä ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä.**

Kun Samuel warttui mieheksi, tuli hänestä Israelin kansan tuomari. Hän opetti kansaa Herraa pelkäämään, waeli ympäri maata ja tuomitsi kansaa.

Kun Samuel tuli wanhaksi, asetti hän poikansa kansan tuomariksi. Mutta he eivät waeltaneet iänsä teillä, waan ottiwat lahjoja ja käänsiwät oikeuden. Kansan wanhimmat tuliwat sentähden Samuelin tykö ja sanoiwat: „**Mieta meille kuningas tuomitsemaan meitä.**“ Samuel ei ensin tahtonut suostua kansan pyyntöön. Mutta Herra janoi hänelle: „**Kuule kansan ääntä, sillä eivät he ole sinua hyljänneet, waan minun he owat hyljänneet, etten minä heitä hallitseisi.**“

22. Daawid.

Herran käskystä voiteli Samuel ensin Saulin Israelin kuninkaaksi. Mutta kun Saul oli tottelematoin Herran käskylle, janoi Herra Samuelille: „Mene Betlehemiin ja voittele yksi Jisain pojista kuninkaaksi.“ Samuel meni ja voiteli Jisain nuorimman pojan Daavidin.

Mutta Saul vainosi Daavidia ja tahtoi tappaa hänet. Daavidin täytyi sen vuoksi paeta ja kulkea paikasta paikkaan. Monta murhetta sai hän kärsiä, mutta Herra vahvisti häntä.

Syttyi sitten jota Filistealaisten ja Israelin välillä. Israelilaiset lyötiin. Saul ja hänen molemmat poikansa jäivät surmansa.

Kun Daawid sen kuuli, itki hän ja weisäsi walituswirren Saulista ja hänen Jonatan pojastansa, ystävästänsä.

Saulin kuoltua walitsi kansa Daavidin kuninkaaksensa. Hän oli Jumalan mielen mukainen. Davidista tuli voimallinen hallitsija. Hän voitti kaikki Israelin viholliset, walloitti Jerusalemin, toi sinne liitonarkin ja asetti sen todistuksen majaan Sionin vuorelle. Hän järjesti myös jumalanpalveluksen ja sepitti monta ylevää hengellistä weisua. Hän aikoi myös rakentaa Herralle temppelin. Mutta Herra janoi profeetta Nataanin kautta hänelle: „Älä rakenna minulle huonetta ajuakseni; minä herätän sinun siemenesi sinun jälkeesi, hän rakentaa minun nimelleni huoneen ja minä wanhistan hänen waltakuntansa istuimen ijanikäkkijestä.“

Waikka Daawid palvelikin Herraa, lankesi hän kuitenkin suureen syntiin. Mutta kun Herra profeettansa kautta häntä siitä nuhteli, katui hän ja teki todellisen parannuksen.

Nöyränä ja katuwaisena hän rukoili, sanoen: „Minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan. Jumala, luo minulle puhdas sydän ja anna minulle uusi, wahwa henki. Älä heitä minua pois kaswoisi edestä, äläkä ota pois minulta sinun Pyhää Henkeäsi. Uhdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä Jumala hylkää.“ Ja Herra antoi hänelle hänen syntinsä anteeksi, ja Naatan sanoi hänelle Herran puolesta: „Herra on sinun syntisi ottanut pois, ei sinun pidä kuoleman.“

Kun Daawid oli tullut wanhaksi, jääsi hän poikansa Salomonin Israelin kuninkaaksi. Sitte kuoli hän elämään, rikkauteen ja kunniaan kyllästyneenä.

23. Salomoni.

Kun Salomoni tuli kuninkaaksi, ilmestyi Herra hänelle ja sanoi: „Ano mitä minä annan sinulle!“ Niin Salomoni sanoi Herralle: „Anna sinun palvelijallesi ymmärtäväinen sydän tuomita sinun kansaasi.“ Tämä kelpasi Herralle, ja Herra sanoi hänelle: „Että tätä anoit, etkä anonut pitkää ikää, etkä rikkautta, etkä kunniaa, niin minä olen tehnyt sanaasi mukaan ja olen antanut sinulle ymmärtäväisen sydämen ja olen antanut sinulle rikkautta ja kunniaa niin, ettei sinun wertaistasi ole ollut sinun edelläsi, eikä ole olewa sinun jälkeesi.“

Salomoni rakensi Herralle temppelin Moorian vuorelle. Kun se oli saatu walmiiksi, wihittiin se kansan läsnä ollessa. Silloin rukoili Salomoni kansan edessä sanoen: „Herra minun Jumalani, kuule palvelijaisi rukoukset, jotka he tässä paikassa rukoilewat. Jos joku muukalainenkin tulee tässä rukoilemaan, niin kuule hänenkin rukouksensa. Sinä aino-

astaan tunnet ihmislusten sydämet." Herra kuulikin Salomonin rukouksen ja sanoi hänelle: „Minä olen kuullut sinun rukoukseksi ja pyhittänyt nimelleni tämän huoneen, ja jos sinä teet kaikki mitä minä sinulle käskenynt olen, niin minä vahvistan sinun valtakuntasi istuimen iankaikkisesti.“

Salomonin hallituksen aikana sai Israel elää rauhassa; ja kaufanakin asuwaiset kansat kunnioittivat häntä. Hän oli muita wiisaampi ja sentähden wiisaita muiltakin mailta tuli kuulemaan häntä. Mutta Salomo otti muukalaisia waimoja, jotka wiettelivät hänen sydämensä wierasten jumalien puoleen. Sentähden wihastui Herra häneen, ja hänen kuolemansa jälkeen jaettiin valtakunta kahdella. Salomonin poika Rehabean sai ainoastaan Juudan ja Benjamin sukukuntain hallituksen. Muut sukukunnat walitsivat Jerobeamin kuninkaaksi. Näin syntyiwät Juudan ja Israelin valtakunnat.

24. Israelin valtakunnan kuningas Aahab ja profetta Elija.

Israelin valtakunnan kuninkaat ja kansa palveliwat epäjumalia. Kuningas Aahab palveli Baal nimistä epäjumalaa, pystytti sille alttarin ja rakensi huoneen Samariassa ja asetti monilukuisen papiston sen palvelusta johtamaan.

Kun epäjumalaisuus näin oli päässyt suureen waltaan Israelissa, tuli profetta Elija Aahabin tykö ja sanoi hänelle: „Min totta kuin Herra elää, ei tule näinä vuosina sadetta muutoin kuin minun sanani jälkeen.“ Sitte meni Elija Kerittin purolle ja oleskeli siellä. Kaarneet toiwat hänelle leipää, ja wettä joi hän purosta. Mutta kun puro kuivui, meni hän erään köyhän lesken luo. Ja Herra siunasi

lesken wähat ruokawarat niin, etteiwät jauhot loppuneet wakkajesta eikä öljy astiasta puuttunut.

Kun kuivuutta oli kestänyt puoli neljättä vuotta, meni Elija Herran käskystä Nahabin luo ja sanoi hänelle: „Vähetä nyt kookoomaan Baalin profeetat ja koko Israel minun tyköni Karmelin vuorelle.“ Nahab teki niin. Ja kun kansa oli kokoontunut, sanoi Elija heille: „Kuinka kauan te onnutte molemmille puolille. Jos Herra on Jumala, niin waeltakaa hänen jälkeensä, mutta jos Baal on jumala, niin seuratkaa häntä.“ Ja Elija sanoi vielä: „Antakaa meille kaksi härkää. Walitkoon Baalin profeetat niistä toisen ja minä otan toisen. Asettakaamme ne alttarille, puiden päälle, mutta älkäämme tulita sytyttäkö. Rukoilkaamme sitte jumalattamme kumpikin, ja se jumala, joka wastaa tulella, olkoon Jumala.“ Ja kansa wastasi siihen: „Se on oikein.“

Baalin profeetat walmistiwat ensin uhrinsa ja huusiwat Baalin nimeä aamusta puolipäivään asti, mutta wastusta ei kuulunut. Sen jälkeen walmisti Elija uhrinsa, rukoili Herraa ja sanoi: „Herra Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala, ilmoita tänäpäivänä, että sinä olet Israelin Jumala ja minä sinun palvelijasi.“ Niin lankefi Herran tuli taivaasta ja poltti uhrin. Raikki kansa näki sen, ja he lankefiwat maahan ja sanoiwat: „Herra on Jumala.“ Mutta Elija käski surmata Baalin profeetat. Ja Elija meni Karmelin vuorelle, waipui maahan ja rukoili Herraa. Ja kun hänen palvelijansa seitsemännen kerran oli nousnut katsomaan, eikä pilweä näkyisi, pilweentyi taivas ja tuli ranffa sade.

Kun se aika lähestyi, jolloin Elija oli täältä ertanewa, otti Herra hänet eläwänä taivaaseen. Ja Elijaan opetuslapsi Eliisa näki sen.

25. Kuningas Hiskija ja profeetta Jesaija.

Suudan valtakunnan kuninkaista oli myöskin useita epäjumalien palvelijoita ja kansa seurasi heidän esimerkkiänsä. Mutta heidän joukossaan oli myös muutamia, jotka palvelivat Herraa, totista Jumalata. Sellainen oli kuningas Hiskija.

Kun Hiskija tuli kuninkaaksi, kufisti hän epäjumalain patfaat ja järjesti jumalanpalveluksen Herran temppeleissä. Hän kehoitti kansaa viettämään pääsiäisjuhlaa, joka oli kokonaan laiminlyöty aina Salomonin ajoista saakka. Hän palveli Herraa kaikesta sydäimestään ja hänen toimensa menestyivät hyvin.

Hiskijan aikana eli profeetta Jesaija. Hän ennusti kansalle rangaistusta heidän epäjumalaisuutensa tähden. Mutta hän ennusti myös olewan toivosja parempiafin aikoja, jolloin luvattu Messias oli tulewa. Jeesuksen syntymisestä hän ennusti: „Meille on lapsi syntynyt ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä on Ihmeellinen, Neuvonantaja, Väkevä Jumala, Tjaukaiainen Isä ja Rauhan Ruhtinas.“ Jeesuksen kärsimisestä ennusti hän muun muassa: „Hän oli kaikkein ylönkatjottawa ja kaikkein halwin, kipua ja sairautta täynnä. Hän oli niin ylönkatjottu, ettei kenkään kehdannut katsoa häneen, sentähden emme häntä minäkään pitäneet. Waan hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän syn-teimme tähden on hän hofuttu. Rangaistus on hänen päällänsä, että meillä rauha olisi, ja hänen haawainfa kautta olemme me paratut.“

26. Profeetta Daniel.

Herran rangaistus kohtasi sekä Israelin että Juudan valtakuntaa. Israelin valtakunnan hävitti Assyyrian kuningas **Salmanassar** ja vei kansan wankuteen **Assyriaan**. Juudan valtakunnan kukisti Baabelin kuningas **Nebukadnetzar**, hävitti Jerusalemin temppelin ja maahan jaotti kaupungin muurit sekä vei kansan 70 vuodeksi wankuteen **Baabeliin**. Viimeksi mainittujen wankien joukossa wiettiin sinne myös profeetta **Daniel**.

Danielille oli Jumala antanut suuren armon ja wiisauden, niin ettei hänen wertaistansa ollut yhtään Kaldealaisten wiisasten joukossa. Sentähden Baabelin kuningas korotti hänet Kaldean wiisasten päämieheksi. Ja kun Daniel oli aina kaitissa uskollinen ja menestyi, kadehtiwat valtakunnan ylhäiset häntä ja koittiwat keksiä jotakin kannetta häntä vastaan, mutta eiwät löytäneet. Wihdoin koittiwat he saada kanteen aiheita hänen jumalanpalveluksestaan. He saiwatkin kuninkaahan antamaan sellaisen määräyksen, että jos joku kolmenahymmenenä päivänä joltakulta jumalalta tahti ihmiseltä, paitsi kuninkaalta, jotakin anoo, pitää hän jalopeurain luolaan heitettämän. Mutta Daniel ei laannut Herraa palwelemasta, waan hän lankefi polwillensa kolme kertaa päivässä, rukoili, kiitti ja ylisti Jumalata, niinkuin hän ennenkin oli tehnyt. Silloin kanteliwat hänen wihollisensa sen kuninkaalle ja waatiwat kuningasta heittämmään Danielin jalopeurain luolaan. Kuningas tuli siitä kowin murheelliseksi ja tahtoi hänet pelastaa. Mutta Danielin wiholliset waatiwat kuningasta määräystään täyttämään ja sanoiwat: „Kuninkaahan kiellot ja käskyt pitää oleman

muuttumattomat.“ Daniel heitettiin jalopeurain luolaan; ja kuningas fanoi hänelle: „Sinun Jumalasi, jota laffkaamatta palwelet, auttafoon finua!“

Seuraawana aamuna meni kuningas jalopeurain luolalle ja huusi: „Daniel, finä elävän Jumalan palvelija! Onko sinun Jumalasi woinut finua jalopeuroilta pelastaa?“ Daniel wastäsi: „Minun Jumalani on lähettänyt enkelinsä, joka jalopeurain fidat on pitänyt kiini, etteiwät ne ole minulle mitään pahaa tehneet.“ Kuningas ihastui siitä suuresti. Hän käski ottaa Danielin luolasta ylös. Mutta ne, jotka oliwat Danielin päälle kantaneet, heitettiin sinne, ja jalopeurat musersiwat heidän luunfakin. Sitte julisti kuningas käskyn, että kaikkein pitää peljätä Danielin Jumalata, sillä Hän on elävä Jumala, joka ijanfaijisesti pysyy.

Daniel ennusti Kristuksen syntymisen ajasta: „Seitsemänkymmentä wiikkoa on määrätty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungillesi, niin ylitsefäyhminen lopetetaan, synnit peitetään ja pahat teot fowitetaan ja ijanfaijinen wanhurskaus tuodaan edes, ja näky ja ennustus suljetaan ja se kaikkein pyhin woidellaan“.

27. Profetat Jeremia ja Miika.

Profeetta Jeremia eli samaan aikaan kuin Daniel, mutta hän sai Baabelin kuningaalta luvan jäädä Jerusalemiin, jonka raunioilla hän weisafi „walituswirtensä“ maansa ja kansansa surfeasta tilasta.

Wankeuteen wiedyt juutalaiset ikäwöitsiwät kotiinsa. Heidän ikäwöimisestänsä on muun muassa 137 Psalmisfa firjoitettu: „Baabelin wirtain tyfönä me istuimme ja itkimme

muistellesjamme Jerusalemia. Jos minä unhoitan sinut Jerusalemi, niin olkoon oikia käteni unhoitettu." Ja Herra lohdutti heitä ja käski Jeremian heille kirjoittaa: „Ann 70 vuotta on kulunut, niin minä tahdon etsiä teitä ja herättää minun armollisen sanani teidän päällenne ja saatan teidät tähän paikkaan, sillä minun ajatukseni teistä ovat rauhan ja ei murheen ajatukset.“

Jeesuksen syntymäpaikasta oli profeetta Miika jo tätä ennen ennustanut näillä sanoilla: „Ja sinä Betlehem Efraata, joka vähäinen olet Jundan tuhanteen seassa. Sinusta on minulle tulewa se, joka Israelissa on hallitsija olewa, jonka uloskäyminen on olewa alusta ja ijanlupauksesta.“

28. Wankeudesta palaus. Malakias profeetta.

Mitä Jumala oli profeettainsa kautta luvannut, sen hän täyttikin. Baabelin valtakunta hävisi, ja sen sijaan kohosi Persia mahtavaksi, tunnettua maailmaa hallitsevaksi valtakunnaksi. Jumalan ihmeellisestä johdatuksesta asiat niin kävivät. Persian kuningas Kores antoi Juutalaisille luvan palata heidän ikävöityyn kotimaahan. Ja juuri joukko heitä käyttikin tätä lupaa hyväksensä. He palasivat wankeudesta ja rakensivat uudelleen Jerusalemin tempppelin ja varustivat pyhän kaupungin uusilla muurilla.

Joku aika sen jälkeen waikutti Juutalaisten keskuudessa wanhan liiton viimeinen profeetta Malakias. Messiaan, s. o. luvatus profeetan, ylimmäisen papin ja kuninkaan, Kristuksen edellä kävijästä, Johannes Kastajasta, ennusti hän: „Katso minä lähetän minun enkelini, joka minun eteeni on tien valmistawa.“ Ja Messiaan tulemisesta sanoi hän:

„Ja kohta tulee temppeleinsä se Herra, jota te etitte, ja liiton enkeli, jota te halaatte; katso hän tulee, sanoo Herra Sebaot.“

29. Aika Malakiasta Kristukseen.

Malakiaan jälkeen ei enää yhtään profeettaa ilmaantunut, waan noin 400 vuotinen odotuksen aika oli nyt Isra-elilla. Profeettain pyhät kirjoitukset olivat kootut kokoelmaksi, jota sanomme Vanhaksi Testamentiksi. Suurella ahkeruudella ja innolla sitä luettiin ja tutkittiin. Warsinikin olivat kirjanoppineet uutteria Raamattua selittämään. Fariseukset kiivailivat erittäin lain täsmällisen noudattamisen puolesta, mutta vaativat tarkkaa kuuliaisuutta myös polvesta polween perintönä kulkewille ihmis-opeille ja isäin jäädöskille.

Saddukeukset taas opettivat monissa kohdin aiwan toista, kuin Jumalan sana neuwoo. — Paitti temppeeliä Jerusalemissa, jossa ainakin suurina juhlina käytiin, perustettiin muihin kaupunkiin synagoogia, se on: luku- ja keskusteluhuoneita, joissa raamattua, warsinkin sabattina, luettiin ja tutkisteltiin.

Tänä aikana olivat Juutalaiset milloin wapaina, itsenäisinä, kotimaisten ruhtinasten hallittawina, milloin taas jonkun wieraan wallan sarron alla, kunnes sotaiset Roomalaiset ottiwat haltuunsa heidän maansa ja tekivät lopun Juutalaisten itsenäisyydestä. Näin otettiin waltikka Juudalta. Ja silloin oli myös Jaakobin, Israelin esi-isäin ennustuksen mukaan tulewa Rauhanruhtinas. Tämä Rauhanruhtinas on Jeesus Kristus.

Musi Testamentti.

1. Jeesuksen syntyminen.

Minä päivinä tuli käsky Rooman keisari Augustukselta, että kaikki maailma piti werolliseksi laskettaman. Ja ihmiset menivät kufin kaupunkiinsa werolle kirjoitettawiksi. Niin myös Jooseppi Galilean Natfareetista, meni kihlatun emäntänsä Maarian kanssa Juudeaan, Daawidin kaupunkiin, Betlehemiin. Ja heidän siellä ollessaan tapahtui, että Maaria synnytti pojan, kapaloitsi ja pani seimeen, heillä kun ei ollut sijaa majassa.

Sinä paikkakunnassa oli paimenia wartioimassa yöllä laumaansa. Ja katso! Herran enkeli ilmestyi heille, ja Herran kirkkauden loiste walaisi ympäristön. Ja he suuresti peljästyivät. Silloin enkeli sanoi heille: „Älkää peljättö, sillä katso! Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tulewa kaikelle kansalle. Teille on tänäpäivänä syntynyt Wapahtaja, joka on Herra Kristus, Daawidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkiksi: Te löydätte lapsen kapaloituna seimessä.“ Ja kohta oli enkelin kanssa taiwaallinen sotawäen joukko, joka kiitti Jumalaa ja sanoi: „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha ja ihmisille hywä tahto!“

Kun enkelit olivat menneet taivaaseen, menivät paimenet Betlehemiin ja löysivät kaikki niin kuin enkeli oli sanonut. Silloin ilmoittivat paimenet, mitä enkeli oli heille sanonut. Ja kaikki, jotka sen kuuliivat, ihmettelivät sitä. Mutta Maaria kätki kaikki nämä sanat, tutkistellen sydämessänsä.

2. Jeesuksen ympärileikkaus ja temppeliin vieminen.

Kun kahdeksan päivää oli kulunut, jolloin lapsi piti ympärileikattaman, annettiin hänelle nimi **Jeesus**, niinkuin enkeli oli jo ennen sanonut Joosepille.

Sen jälkeen vietiin Jeesus temppeliin, asetettavaksi Herran eteen, niinkuin laissa oli määrätty. Silloin oli temppelissä eräs hurstkas mies, nimeltä Siimeon. Hänelle oli Pyhä Henki ilmoittanut, ettei hän kuole, ennenkuin hän näkee Herran Kristuksen. Kun Siimeon näki lapsen, otti hän hänet syliinsä, kiitti Jumalata ja sanoi: „Nyt lasket sinä, Herra, palvelijasi rauhaan, sillä nyt minun silmäni ovat nähneet sinun autunteksi, jonka sinä valmistit kaikille kansoille ja kansasi Israelin kunniaksi.“

3. Itäisen maan tietäjät.

Kun Jeesus oli syntynyt, tuli tietäjiä itäiseltä maalta Jerusalemiin. Ja he sanoivat: „Missä on äskettäin syntynyt Juutalaisten kuningas, sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan. Kun kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja koko

Jerusalemi hänen kanssansa. Silloin Herodes kutsui koon kaikki ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä missä Kristus oli syntynä. He sanoivat hänelle: „Betlehemissä Juudan maalla, sillä niin on profetan kautta kirjoitettu: „Ja sinä Betlehem et juinkaan ole vähin Juudan pääruhtinoista, sillä sinusta on tuleva se ruhtinas, joka minun kansaani Israelia hallitsee.“ Ja Herodes kutsui salaa tietäjät luoksensa ja kyseli tarkoin heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi. Sitte hän sanoi heille: „Menkää Betlehemiin ja tiedustelkaa tarkoin lasta, ja kun te hänen löydätte, niin ilmoittakaa minulle, että minäkin tulisin häntä rukoilemaan.“

Tietäjät menivät Betlehemiin. He löysivät lapsen äitinsä Maarian kanssa. Ja he lankeasivat maahan, rukoilivat häntä ja lahjoittivat hänelle kultaa, pyhää savua ja mirhamia. Mutta Jumala kielsi tietäjiä Herodeksen tykö menemästä. Ja he menivät toista tietä omalle maallensa.

4. Jeesus kahdentoista vuotiaana temppelissä.

Jeesuksen vanhemmat vaelsivat joka vuosi pääsiäisjuhalle Jerusalemiin. Kun Jeesus oli kahdentoista vuoden vanha, meni hän heidän kanssansa juhalle. Juhlapäiväin kuluttua, lähtivät vanhemmat kotiin, mutta Jeesus jäi Jerusalemiin. Sitä eivät Jeesuksen vanhemmat huomanneet, vaan huulivat hänen olevan sukulaisten ja tuttavien seurassa. He matkustivat yhden päivän matkan ja etsivät häntä, mutta kun eivät löytäneet, palasivat he taas Jerusalemiin. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että he löysivät hänen temppelissä istumassa opettajain kes-

kellä, kuuntelemaassa heitä ja kysyemässä heiltä. Ja kaikki, jotka kuuliwat häntä, hämmästyiwät hänen ymmärrystänsä ja wastauksiansa. Ja hänen äitinsä sanoi hänelle: „Poikani, miksi meille näin teit? Katso, sinun isäsi ja minä olemme murehtien etsineet sinua.“ Jeesus wastasi: „Miksi minua etsitte? Ettekö tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun isäni owat.“ Ja Jeesus meni heidän kanssansa Natzareettiin ja oli heille alammainen. Ja Jeesus menestyi wiijaudessa, iässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

5. Johannes Kastaja saarnaa ja kastaa Jeesuksen.

Johannes Kastaja saarnasi Juudean korwessa, sanoen: „Tehkää parannus, sillä taiwaan waltakunta, on lähestynyt.“ Ja paljon kansaa tuli hänen tykönsä ja Johannes kastoi heitä wedellä parannuksean.

Kun Jeesus oli lähes kolmentymmenen vuoden wanha tuli hän Johanneksen tykö Jordanin wirralle ja pyysi kastetta häneltä. Mutta Johannes sanoi: „Minä tarwitfen sinun kastettaksi ja sinä tulet minun luokseni kastettawaksi.“ Jeesus sanoi hänelle: „Salli nyt, sillä näin sopii meidän kaikkea wanhurskautta täyttää.“ Ja Johannes salli. Kun Jeesus oli kastettu, aukeni wat taiwaat, ja Johannes näki Jumalan Hengen tulewan alas taiwaasta kyyhkysen muodossa, ja ääni taiwaasta sanoi: „Tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyn.“

6. Jeesuksen opetuksia.

Jeesus waelsi ympäri maata ja opetti kansaa. Hän saarnasi: „Tehkää parannus ja uskokaa ewankeliumi, sillä taivaan valtakunta on lähestynyt.

Kerran meni Jeesus opetuslastensa kanssa nuorelle. Silloin kokoontui paljo kansaa hänen ympärillensä. Jeesus opetti heitä, sanoen:

Autnaita owat hengesjä köyhät; sillä taivasten waltakunta on heidän!

Autnaita owat murheelliset; sillä he saawat lohdutuksen.

Autnaita owat siweät; sillä he saawat periä maan.

Autnaita owat laupiaat; sillä he saawat laupuden.

Autnaita owat puhtaat sydämeistä; sillä he saawat nähdä Jumalan.

Rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelewat ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat.

Olkaa siis täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.

Etäkää ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, niin myös nämä kaikki teille annetaan.

7. Jeesus opettaa rukoilemaan.

Kun Jeesus kerran oli rukoillut, sanoi yksi hänen opetuslapsistansa: „Herra, opeta meitä rukoilemaan niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsiansa.“ Niin Jeesus sanoi

heille: „Kun te rukoilette, niin sanokaa: Isä meidän, joka olet taiwaisja. Pyhitettäköön sinun nimesi; tulkoon sinun waltakuntasi; tapahtukoon sinun tahtosi niin maan päällä, kuin taiwaisja; anna meille tänäpäiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme; ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi niille, jotka owat meitä vastaan rikoneet; äläkä johdata meitä kiusanteeseen; waan päästä meitä pahasta; sillä sinun on waltakunta, woima ja kunnia ijankaikkisesti. Amen. Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille awaetaan!“

Jeesuksen ihmetöitä.

8. Häät Kaanaassa.

Galilean Kaanaassa oli häät, ja Jeesuksen äiti oli siellä. Ja Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin. Ja kun wiini loppui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: „Heillä ei ole wiiniä.“ Jeesus sanoi hänelle: „Waimo, mitä minun on tekemistä sinun kanssasi? Ei minun aikani ole vielä tullut.“ Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: „Mitä hän teille sanoo, se tehkää.“

Siellä oli kuusi kivistä wesiastiata, jotka wetiwät kaffi tahi kolme mittaa. Jeesus sanoi palvelijoille: „Täyttäkää astiat wedellä ja wiekää edeskäywälle.“ Ja he tekivät niin. Kun edeskäyppä maistoi sitä wettä, joka oli wiiniksi muuttu-

nut, kutsui hän yljän ja sanoi hänelle: „Jokainen antaa ensin hyvää wiiniä, mutta sinä kätfit hyvän wiinin tähän asti.“ — Tämä oli ensimmäinen ihmettyö, jonka Jeesus teki ja ilmoitti kunniansa. Ja opetuslapset uskoivat häneen.

9. Pietarin kalan saalis. Apostolien walitseminen.

Kerran opetti Jeesus kansaa Galilean meren rannalla. Kun hän oli lopettanut puheensa, sanoi hän Siimonille: „Wie sywälle, ja heittäkää werkkonne apajalle.“ Siimon wastasi: „Mestari, me olemme tehneet työtä kaiken yöttä, emmekä ole mitään saaneet, mutta sinun käskystäsi heitän minä werkon ulos.“ Ja opetuslapset tekivät niin ja saivat niin paljo kaloja, että heidän werkkonsa repefi. Kun Siimon näki tämän ihmeen, lankefi hän maahan ja sanoi Jeesukselle: „Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.“ Silloin sanoi Jeesus hänelle: „**Mä pelkää, täst'edes sinä saat ihmisiä.**“

Jeesus walitsi opetuslapsistansa 12 apostolia. Ne olivat: Siimon, jonka hän nimitti Pietariksi, ja hänen welfensä Andreas, Jaakoppi vanhempi ja Johannes, Filippus, Bartolomeus, Tuomas ja Matteus, Jaakoppi nuorempi Alfaioksen poika, Siimon kiivastelija, Juudas, Jaakopin poika, ja Juudas Iskariot.

10. Jeesus parantaa sadanpäämiehen palvelijan.

Kapernaumisfa oli eräs sadanpäämies, jonka palvelija sairasti kuolemaisillaan. Kuultuaan, että Jeesus oli tullut

Kapernaumiin, lähetti hän Juutalaisten vanhimpia rukoilemaan Jeesusta, että hän tulisi parantamaan hänen palvelijaansa. Ja Jeesus meni heidän kanssansa. Kun he olivat tulleet lähelle hänen kotiansa, lähetti sadanpäämies ystäviänsä sanomaan Jeesukselle: „Herra, älä waiwaa itseäsi, minä en ole mahdollinen, että sinä tulet minun huoneeseeni, waan sano ainoasti sana, niin minun palvelijani paranee. Kun Jeesus sen kuuli, ihmetteli hän ja sanoi: „Minä sanon teille: en ole minä Israelisja löytänyt senkaltaista uskoa.“ Ja ne, jotka lähetetyt olivat, palasivat kotiin ja tapasivat fairaan palvelijan terveenä.

11. Jeesus herättää Nainin lesken pojan kuolleista.

Jeesus tuli opetuslastensa kanssa Nain nimiseen kaupunkiin. Kun he lähestyivät kaupungin porttia, kannettiin kuollutta ulos, joka oli äidin ainoa poika; ja äiti oli leski. Ja paljo kansaa oli hänen kanssansa. Kun Herra näki äidin, armahti hän häntä ja sanoi hänelle: „Älä itke.“ Sitte tarttui hän paariin ja hautaajat seisahdivat, ja Jeesus sanoi: „Nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös!“ Kuollut nousi istualleen ja rupefi puhumaan. Ja Jeesus antoi hänet hänen äidillensä. Silloin peljästyivät kaikki, ja kunnioittaen Jumalata he sanoivat: „Suuri proofoetta on nousjut sekaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt.“

12. Jeesus herättää Jairuksen tyttären.

Kun Jeesus jälleen saapui Kapernaumiin, tuli Jairus niminen mies hänen tykönsä ja rukoili häntä, sanoen: „Minun vähäinen tyttäreni sairastaa kuolemaisillaan, tule ja pane kätesi hänen päällensä, että hän paranisi ja eläisi.“ Jeesus sanoi hänelle: „Älä pelkää; usko vain, niin hän paranee.“ Ja Jeesus meni hänen kanssansa. Kun he tulivat Jairuksen huoneeseen, oli tytär jo kuollut, ja läsnäolijat itkivät. Niin Jeesus sanoi heille: „Älkää itkekö. Lapsi ei ole kuollut, vaan hän makaa.“ Mutta he nauroivat, sillä he tiesivät lapsen kuolleen. Silloin ajoi Jeesus heidät huoneesta ulos. Ainoastaan Pietarin, Jaakopin ja Johanneksen, ynnä lapsen vanhempain salli hän jäädä sisälle. Sitte sanoi hän kuolleelle: „Tyttö, nouste ylös!“ Kuollut nousi kohta ja Jeesus käski antaa hänelle ruokaa. Kaikki, jotka sen näkivät, hämmästyivät. Mutta Jeesus kielsi heitä siitä kellekään mitään puhumasta.

13. Jeesus parantaa sairaan Betesdan lammikolla.

Jeesus meni Juutalaisten juhlalle Jerusalemiin. Kaupungin läheisyydessä oli siellä Betesda niminen lammikko. Sen vieressä oli viisi wajaa, joissa makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia ja halwatuuta, jotka odottivat veden liikuttamista. Sillä ken ensinnä veden liikuttamisen jälkeen lammikoon ehti, hän parani taudistaan. Oli siellä myös muuan mies, joka oli sairastanut 38 vuotta. Kun Jeesus näki hänet, sanoi hän hänelle: „Tahdotko tulla terweeksi?“

Sairas vastasi: „Herra, ei ole ketään, joka minut lammit-
 koon weiji silloin, kun wesi on jekoitettu.“ Jeesus sanoi
 hänelle: „Nouse, ota wuoteesi ja käweli.“ Mies parani
 kohta. Hän otti wuoteensa ja käweli. Tämä tapahtui saba-
 tina. Ja Juutalaiset wainosivat Jeesusta ja tahtoivat tap-
 päa hänet. Mutta parannettu mies kunnioitti Jeesusta.
 Ja Jeesus sanoi hänelle: „Katsjo, sinä olet parannettu. Mä
 enää syntiä tee, ettei sinulle pahempaa tapahdui.“

14. Jeesus ruokkii wiistuhatta miestä.

Jeesus meni opetuslastensa kanssa erämaahan. Mutta
 hän ei sielläkään saanut yksinäisyydessä olla, waan paljo
 kansaa kokoontui hänen tykönsä. Kun Jeesus näki kansan,
 armahdi hän heitä; sillä he olivat niinkuin lampaat, joilla ei
 ole paimenta. Hän paransi heidän sairaitansa ja opetti heitä.

Kun ilta tuli, sanoivat opetuslapset Jeesukselle: „Tämä
 on erämaa ja aika on kulunut. Laske kansa kylistä osta-
 maan itsellensä ruokaa.“ Mutta Jeesus sanoi heille: „Antakaa
 te heille ruokaa.“ Opetuslapset vastasivat: „Meillä ei ole
 muuta kun wiisi leipää ja kaffi kalaa.“ Jeesus käski kui-
 tenkin heidän asettaa kansa aterioitsemaan. Sitte otti hän
 ne wiisi leipää ja kaffi kalaa, katsoi taivaaseen, kiitti ja antoi
 ne opetuslapsillensa, ja he jakoiwat kansalle. Kansa söi ja
 kaffi tuliwat rawituiksi. Miitä, jotka söiwät oli lähes wiisi-
 tuhatta miestä. Kun he olivat syöneet, sanoi Jeesus ope-
 tuslapsillensa: „Kootkaa murut, ettei mitään hukkuisi. Ja he
 kokojowat kaffitoista korillista muruja. — Kun ihmiset tämän
 ihmeen näkiwät, sanoiwat he: „Tämä on totisesti se profeetta,
 joka maailmaan on tulewa.“ Ja he aikoivat hänet tehdä

kuninkaaksensa, mutta Jeesus meni wuorelle rukoilemaan. Kun kansa sitten toisena päivänä löysi hänet toiselta puolen merta, kysyivät ihmiset häneltä. „Opettaja, milloinka tänne tulit?“ Jeesus vastasi heille: „Älkää tehkö työtä saadaksenne katoowaista ruokaa, waan saadaksenne sellaista ruokaa, joka pysyy iankaikkiseen elämään, ja jonka Ihmisen poika on teille antawa.“

Jeesuksen wertauksia.

15. Jeesuksen wertaus kadonneesta lampaasta.

Jeesuksen luo tulivat publikaanit ja syntiset kuulemaan häntä. Kun fariseukset sen näkivät, napisiwat he ja sanoiwat: „Tämä ottaa syntisiä vastaan ja syö heidän kanssansa.“ Niin Jeesus sanoi heille: „Kuka teistä on ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, niin eikö hän silloin jätä yhdeksääkymmentä yhdeksää laitumelle ja etsi kadonnutta siksi, että hän sen löytää? Ja kun hän sen löytää, wie hän sen iloiten kotiinsa ja sanoo ystäwillensä: Oloitkaa minun kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka oli kadonnut.“ Minä sanon teille: „Niin pitää ilo oleman taiwaassa yhdestä syntisestä, joka parannuksen tekee, enemmän kuin yhdeksästä kymmenestä yhdeksästä hurskaasta, jotka eiwät parannusta tarwitse.“

16. Vertaus tuhlaajapojasta.

Jeesus puhui fariseuksille ja kirjanoppineille myös tämän vertauksen:

Eräällä miehellä oli kaksi poikaa. Nuorempi heistä janoi isällensä: „Anna minulle tawaraosuuteni.“ Ja isä jakoi heille tawaran. Kohta sen jälkeen meni nuorempi poika kaukaiselle maalle ja tuhlassi siellä tawaransa irstaisuudessa. Niin tuli nälän hätä siihen maahan ja poika joutui suureen hätään. Hän pyysi saada syödäkseenä niitä kaswin jätteitä, joita sijat söivät, mutta kukaan ei niitäkään hänelle antanut. Silloin malttoi hän mieltensä ja janoi: „Minun isäni palvelijoilla on kyllä leipää, mutta minä näännyn nälkään. Minä nousen, ja käyn isäni luokse ja sanon hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taiwasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ole enää sen arwoinen, että minua pojaksesi sanotaan, mutta tee minua palvelijasi wertaiseksi.“ Ja hän nousi ja tuli isänsä luo.

Kun poika vielä kaukana oli, näki isä hänet, juoksi häntä vastaan, halasi ja suuteli häntä. Sitte janoi hän palvelijoille: „Tuokaa tänne parhaat waatteet ja pukekaa ne hänen yllensä, antakaa formus hänen sormeenja ja kengät hänen jalkoihinsa. Illoitkaamme ja riemuitkaamme, sillä tämä poikani oli kuollut ja wirtkosi jälleen; hän oli kadonnut ja on taas löydetty.“ Ja he rupešiwat riemuitsemaan.

17. Vertaus fariseuksesta ja publikaanista.

Jeesus janoi niille, jotka pitivät itseään hurstkaina ja muita halweksiwat, tämän vertauksen: Kaksi ihmistä meni

temppeleihin rukoilemaan, toinen fariseus ja toinen publikaani. Fariseus seijoi ja rukoili itseksensä: „Minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole sellainen kuin muut ihmiset, roswoit wäärinyden harjoittajat ja huorintekijät, tai niinkuin tämä publikaani. Kahdesti wiikossa minä paastoon ja annan kymmenykseset kaikista mitä minulla on.“ Ja publikaani seijoi taampana, eikä tahtonut filmiänsäkään nostaa taiwaiseen päin, waan löi rintaansa ja sanoi: „Jumala armahda minua syntistä!“ Minä sanon teille: „Tämä meni kotiinsa hurstkaampana, kuin toinen, sillä jokainen, joka itsensä ylentää, hän alennetaan, ja joka itsensä alentaa hän ylennetään.“

18. Jeesus siunaa lapsia.

He toivat myös lapsia Jeesuksen luo, että hän heitä siunaisi. Mutta kun opetuslapset sen näkiwät, nuhteliwat he heitä. Kun Jeesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: „**Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää kieltäkö heitä, senkaltaiusten on Jumalan waltakunta.** Totisesti minä sanon teille: Ken wain ei Jumalan waltakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, hän ei suinkaan tule siihen sijälle.“ Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

19. Jeesus herättää Latjaruksen.

Lähellä Jerusalemia oli Betaania niminen kylä. Siellä asui eräs Latjarus niminen mies ja hänen sisarensa Martta ja Maaria. Jeesus oli tuttuuudessa heidän kansjansa ja rakasti heitä.

Kerran sairastui Latjarus ja hänen sisarensa lähettiwät sanomaan Jeesukselle: „Herra, katso, hän sairastaa, jota

rafastat." Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: „Tämä tauti ei ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan poika sen kautta kunnioitettaisiin.“

Kahden päivän perästä sanoi Jeesus opetuslapsille: „Jätävämme Latfarus makaa, minä menen hänet unesta herättämään.“ Opetuslapset sanoivat: „Jos hän makaa, kyllä hän paranee.“ Silloin Jeesus sanoi: „Latfarus on kuollut.“

Kun Jeesus tuli Betaaniaan, oli Latfarus jo neljä päivää ollut haudassa. Hänen sisarensa Martta ja Maaria sanoivat Jeesukselle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei veljemme olisi kuollut. Silloin sanoi Jeesus heille: „Minä olen ylösnousemus ja elämä, joka uskoo minuun, hän elää, waikka olisiikin kuollut. Eikä kukaan, joka elää ja uskoo minuun, kuole iankaikkisesti.“ Mutta Maaria itki, ja ne, jotka olivat hänen kanssansa, myös itkivät. Silloin kauhistui Jeesus hengessään, tuli sängen murheelliseksi ja sanoi: „Mihinkä te hänen panitte?“ He sanoivat hänelle: „Herra, tule ja katso.“ **Ja Jeesus itki.**

Ja kun he tulivat haudalle, kauhistui Jeesus taas. Sitte hän sanoi: „Ottakaa kivi pois haudan ovelta.“ Silloin sanoi Martta hänelle: „Herra, hän jo hailee, sillä hän on jo neljä päivää kuollunna ollut.“ Jeesus sanoi hänelle: „Enkö minä sinulle sanonut: Jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.“ Kun he olivat kiven ottaneet pois, katsahti Jeesus taivaaseen ja sanoi: „Isä, minä kiitän sinua, että minua kuultit.“ Sitte huusi hän suurella äänellä: „Latfarus, tule ulos!“ Ja kuollut tuli ulos. Ja Jeesus sanoi: „Päästäkää ja antakaa hänen mennä.“ Ja moni uskoi Jeesukseen. Mutta ylimmäiset papit ja fariseukset kokoontuivat neuvottelemaan, miten he saisivat Jeesuksen surmatuksi.

20. Jeesuksen viimeinen matka Jerusalemiin.

Jerusalemin läheisyydessä oli Betfage niminen kylä. Ja tapahtui, kun Jeesus lähestyi sitä, sanoi hän opetuslapsille: „Menkää kylään, ja kun te sinne tulette, niin te löydätte kohta aasin tamman sidottuna ja warjan sen kanssa; päästäkää ne, ja tuokaa minulle. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaa: Herra niitä tarvitsee, ja hän laskee ne heti.“ Opetuslapset menivät ja tekivät niinkuin Jeesus oli käskenyt. Ja he toivat warjan, heittivät waatteensa sen päälle ja Jeesus istui niiden päälle. Mutta moni hajoitti waatteensa tielle ja toiset karjivat ofsia puista ja hajoittivat tielle. Ja ne, jotka edellä kävivät ja myös ne, jotka seurasiivat, huusivat, sanoen: „**Hoosianna Daawidin pojalle! Kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen; hoosianna korkeudessa!**“

Kun Jeesus tuli Oljymäelle ja näki kaupungin, itki hän ja sanoi: „Jospa sinäkin tietäisit ja ajattelisit tällä sinun ajallasi, mitä sinun rauhaasi sopii! Sillä ne päivät tulevat, jolloin sinun vihollisesi piirittävät sinun ja ahdistawat sinua joka taholta ja maahan tasottawat sinun ja sinun lapsesi, eivätkä jätä sinussa kiveä kiven päälle, sentähden, ettet etjikkoaikaasi tuntenut.“

Kaupunkiin tultuaan, meni Jeesus temppeliin. Kun lapset siellä huusivat, sanoen: „Hoosianna Daawidin pojalle,“ närkästyivät pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja sanoivat Jeesukselle: „Kuuletko mitä nämä sanovat?“ Jeesus vastasi: „Kuulen-hyllä. Ettetkö te koskaan ole lukeneet: **Lasten ja imewäisten suusta olet sinä itsellesi kiitoksen walmistanut.**“

21. Jeesus asettaa pyhän Ehtoollisen, ilmoittaa pettäjänsä, sanoo että opetuslapset pahenewat hänestä ja Pietari hänen kieltää.

Meidän Herramme Jeesus Kristus otti leiwän sinä yönä, jona hän petettiin, kiitti, murssi sen, antoi opetuslapsilleen ja sanoi: ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkää minun muistokseni.

Niin hän otti myös kalkin, kiitti antoi sen heille ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä kaikki; tämä kalkki on uusi testamentti minun weressäni, joka teidän edestänne wuodattetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni.

Ehtoollispöydässä istuessaan tuli Jeesus murheelliseksi ja sanoi opetuslapsillensa: „Totisesti sanon minä teille: yksi teistä on minun pettävä.“ Opetuslapset katselivat toisiinsa ja kysyivät häneltä: „Herra kuka se on?“ Jeesus wastasi: „Hän se on, jolle minä kastetun palan annan.“ Ja hän antoi sen Juudas Iskariotille ja sanoi: „Mitä teet, niin tee pikemmin.“

Wielä sanoi Jeesus opetuslapsillensa: „Tänä yönä te kaikki pahenette minusta.“ Niin wastasi Pietari: „Jos kaikki muut sinusta pahenisivat, en minä ikänä pahene.“ Silloin sanoi Jeesus hänelle: „Tänä yönä, ennenkuin kufko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.“ Pietari sanoi hänelle: „Waikka minun pitäisi sinun kanssasi kuoleman, en minä kiellä sinua.“ Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.

22. Jeesus Getsemaanesa.

Jeesus meni opetuslastensa kanssa Getsemaanen yrtti-
tarhaan. Ja hän sanoi heille: „Istukaa tässä niin kauan,
kun minä rukoilen tuolla.“ Sitte otti hän kanssansa Pietarin,
Jaakobin ja Johanneksen. Ja hän rupeesi wapiemaan ja
kauhistui. Hän laskeusi polwillensa ja rukoili: „Isä, jos
mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kalppi, ei
kuitenkaan niinkuin minä tahdon, waan niinkuin sinä.“ Niin
enkeli taiwaasta ilmestyi hänelle ja wähwisti häntä. Ja
kun hän sangen suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän har-
taammin. Ja hänen hikensä oli niinkuin weren pisarat,
jotka maan päälle putosivat. Sitte nousi hän rukoilemasta,
meni opetuslastensa luo ja tapasi heidät makaamassa. Ja
hän sanoi heille: „Mitä te makaatte? Nouskaa ja rukoilkaa,
ett'ette kiusaukseen lankeisi.“ Hänen näitä puhuessaan, tuli
Juudas ja hänen kanssansa suuri kansajoukko. Juudas meni
Jeesuksen luo ja suuteli häntä. Niin Jeesus sanoi hänelle:
„Mistäwäni, mitä warten sinä tulit tänne? Sunn anta-
misellako sinä ihmisen pojau petät?“ Silloin ottiwat he
kiini Jeesuksen ja weiwät hänen ylimmäisen papin Kaifsaan
luo. Mutta opetuslapset jättiwät hänet ja pakeniwat.

23. Jeesus tuomitaan kuolemaan.

Jeesus wiettiin yöllä ylimmäisen papin Kaifsaan asuntoon.
Sinne olivat kokoontuneet ylimmäiset papit, kirjanoppineet
ja kansan wanhimmat. Ja he etsiwät syytä Jeesuksessa,
woidaksensa hänet tuomita kuolemaan. Mutta he eiwät

löytäneet. Silloin sanoi ylimmäinen pappi Jeesukselle: „Minä wannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, oletko sinä Kristus Jumalan poika.“ Jeesus vastasi: „Minä olen.“ Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: „Te olette nyt kuulleet hänen pilkkansa.“ Ja kaikki muut sanoivat: „Hän on wikapää kuolemaan.“ Ja ne, jotka Jeesusta pitivät kiini, pilkkasivat häntä, sylkivät häntä kasvoihin, peittivät hänen silmänsä, löivät häntä poskelle ja sanoivat: „Arwaa, Kristus, kuka sinua löi!“ Kun päivä tuli, tuomitsi korkea neuvosto Jeesuksen kuolemaan.

Sen jälkeen wiettiin Jeesus Roomalaisen maaherran Pontius Pilaatuksen eteen. Silloin kysyi Pilaatus Juutalaisilta: „Mitä kannetta teillä on tätä miestä vastaan?“ He sanoivat: „Hän wiettelee kansaa, kieltää keisarille weroa maksamasta ja sanoo olevansa kuningas Kristus.“ Pilaatus kysyi Jeesukselta: „Oletko sinä kuningas?“ Jeesus vastasi: „Minun waltakuntani ei ole tästä maailmasta. Jos minun waltakuntani olisi tästä maailmasta, niin minun palvelijani olisivat warjelleet minua joutumasta Juutalaisten käsiin.“ Pilaatus sanoi: „Sinä olet siis kuningas?“ Jeesus vastasi: „Minä olen se. Sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten olen minä maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustaisin.“ Pilaatus meni Juutalaisten luo ja sanoi: „Minä en löydä mitään syytä hänessä.“ Mutta Juutalaiset yhä kiwaammin syyttivät Jeesusta kansan wiettelijäksi ja Jumalan pilkkaajaksi ja huusivat: „**Ristiin naulitse, ristiin naulitse hänet.**“ Kun Pilaatus näki Jeesuksen wiattomaksi, tahtoi hän laskea hänet wapaaksi. Mutta silloin sanoivat Juutalaiset hänelle: „Jos sinä hänen päästät, niin et ole keisarin ystävä.“ Pilaatus peljästyi siitä. Hän pesi käteensä ja sanoi: „**Wiaton olen minä tämän wanhurskaan miehen**

wereen." Ja kansa huusi: „Hänen werensä tulkoon meidän päällemme. — Ota hänet hengeltä pois. Ristiin naulitse, ristiin naulitse hänet!" Kun kansa ei muuten tyytynyt, tuomitsi Pilaaus Jeesuksen kuolemaan.

24. Jeesuksen ristiinnaulitseminen, kuolema ja hautaaminen.

Jeesuksen kansa wiettiin kaksi pahantekijää surmattawaksi. Ja kun he tulivat Golgatalle, ristiin naulitsivat he Jeesuksen ja ne pahantekijät, yhden oikealle ja toisen wasemmalle puolelle. Silloin sanoi Jeesus: „*Isä anna heille anteeksi, sillä he eiwät tiedä mitä he tekewät.*" Ja Pilaaus panetti ristin yläpäähän kirjoituksen: „*Jeesus Natsarealainen, Juutalaisten kuningas.*"

Kansa, joka siinä seisoi ja katseli, pilkkasi Jeesusta, sanoen: „*Hän wapahti muita, wapahtakoon nyt itsensä, jos hän on Kristus.*" Toinen pahantekijöistäkin pilkkasi myös ja sanoi: „*Jos sinä olet Kristus, niin auta itseäsi ja meitä.*" Mutta toinen nuhteli ja sanoi: „*Etkö sinäkään Jumalaa pelkää, waikka olet samassa kadotuksessa. Me saamme töittemme ansion mukaan. Mutta tämä ei mitään pahaa tehnyt.*" Ja hän sanoi Jeesukselle: „*Herra, muista minua, kun tulet waltakuntaasi.*" Jeesus wastasi hänelle: „*Totisesti sanon minä sinulle: tänäpäiwänä olet sinä minun kansani paradisiissa.*"

Mutta kuudennessa hetkestä yhdeksänteen hetkeen oli pimeys maan päällä, ja aurinko pimeni. Yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus korkealla äänellä: „*Minun Jumalani, minun Jumalani, miksi minun hylkäsit.*" Sen jälkeen hän sanoi: „*Se on täytetty!*" Vielä huusi Jeesus: „*Isä, sinun*

käsiä annan minä henkeni." Ja kun hän oli sen sanonut, kallisti hän päänsä ja antoi henkensä.

Kun Jeesus oli kuollut, meni kaksi ylhäistä miestä: **Nikodemus** ja **Jooseppi Arimatialainen** Pilaatuksen luo, pyytämään häneltä Jeesuksen ruumista, saadakseen sen haudata. Pilaatus suostui heidän pyyntöönsä; ja he hautasivat hänen uuteen hautaan, joka oli kallioon hakattu.

25. Jeesuksen kuolleista nouseminen.

Kun sabbatti kulunut oli, osti **Maaria Magdaleena** ja **Salome** hyvän hajuisia voiteita Jeesuksen ruumiin voitelemista warten. Ja he tulivat haudalle sängen warhain auringon noustessa. Mennesfään puhuiwat he keskenään: „Kuka meille wierittää kiven haudan owelta?“ Tultuansa haudalle, näkiwät he kiven wieritettyksi. Ja kun he hautaan meniwät, näkiwät he enkelin istuvan oikealla puolella puettuna pitkään walfiaan waatteeseen, ja he hämmästyiwät. Enkeli sanoi heille: „Älkää hämmästykö! te etsitte Jeesusta Natšarealaista, joka ristiin naulittiin. Hän nousi ylös; ei hän ole täällä. Menkää ja sanokaa hänen opetuslapsillensa ja Pietarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan; siellä te hänen näette, niinkuin hän teille sanoi.“ Waimot lähtiwät kiihuhtaen pois haudalta. Peljäten ja iloiten juoksiwat he sitä ilmoittamaan Jeesuksen opetuslapsille.

26. Pyhän kasteen asettaminen.

Mösnousemisenensa jälkeen kokosi Jeesus opetuslapsensa eräälle wuorelle Galileassa. Silloin sanoi hän heille: „Minulle

on annettu kaikki voima taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kastaten heitä Jän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskennyt. Joka usko ja kastetaan, hän tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, hän joutuu kadotukseen."

27. Jeesuksen taivaaseen astuminen.

Mösnousemisen jälkeen oli Jeesus maan päällä vielä 40 päivää, ja sillä ajalla ilmestyi hän monta kertaa opetuslapsilleen ja puhui heille Jumalan valtakunnasta. Ja Jeesus vei heidät Betaaniaan, nosti kätensä ja siunasi heitä. Ja tapahtui, kun hän oli heitä siunannut, että hän otettiin ylös heidän nähtensä ja pilvi vei hänet heidän silmänsä edestä ja hän istui Jän oikealle puolelle. Kun opetuslapset katsoivat taivaaseen, seisoi heidän tykönänsä kaksi miestä valkeissa vaatteissa, jotka sanoivat: „Tämä Jeesus, joka teiltä otettiin ylös taivaaseen, tulee takaisin samalla tavalla, kun te hänen näitte taivaaseen menemän."

28. Pyhän Hengen muodattaminen.

Helluntaipäivänä olivat kaikki opetuslapset Jerusalemissa yksimielisesti koossa. Silloin kuului äkisti humaus taivaasta ja täytti koko huoneen, johon he olivat kokoontuneet. Ja heille näkyi ikäänkuin tulisia kieliiä, jotka asettuivat heidän päällensä. He kaikki saivat Pyhän Hengen ja rupesivat puhumaan muilla kielillä sen mukaan, kun Henki antoi heidän puhua.

Jerusalemisja asui Jumalaa pelkääviä miehiä kaikista kansoista. Kun he tämän näkiwät ja kuuliwat opetuslasten monia kielii puhuwan, ihmetteliwät he ja sanoiwat: „Mitä tämä merkitsee?“ Mutta muutamat pilkkasiwat ja sanoiwat: „He owat täynnä mafiata wiinaa.“

Silloin Pietari nousi puhumaan ja sanoi. „Eiwät nämä miehet ole juowuksisja, waan Jeesus Natsarealainen, jonka te ristiin naulitsitte, on nyt korotettu Jumalan oikealle puolelle, ja hän on wuodattanut Pyhän Hengen.“

Kun he nämä kuuliwat, saiwat he piston sydämiinsä, ja he sanoiwat: „Mitä meidän pitää tekemän?“ Pietari wastasi: „Tehkää parannus ja antakaa kastaa itsenne Jeesuksen Kristuksen nimeen syntein anteeksi saamiseksi, niin te jaatte Pyhän Hengen.“ Ja sinä päivänä kastettiin liki kolmetuhatta sielua.

29. Ensimmäinen seurakunta. Kristinopin lewiäminen. Seurakunnan toivo.

Tämä ensimmäinen seurakunta pysyi uskollisesti apostolein opissa, leiwän murtamisessa ja rukouksessa. Kaikki, jotka uskoivat, oliwat yhdessä, pitiwät tawaransa yhteisenä, josta kullekin jaettiin sen mukaan kuin hän tarwitsi. Apostolien kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä, ja seurakunta oli aluksi kansan suosiossa. Mutta pian alkoiwat Juutalaiset seurakuntaa wainota niinkuin oliwat Kristustakin wainonneet. **Stefanus**, yksi seitsemästä almunjakajasta, mies, joka oli täynnä pyhää henkeä, kiwitettiin kuoliaaksi ja **Jakob apostoli** surmattiin. Mutta siitä ei seurakunta häwinnyt. Sen johtomiehet ja jäsenet hajautuiwat wain Jerusalemissa

muihin seutuihin ja julistivat muuallakin sanomaa Kristuksesta. Kiivas wainooja Saulus kääntyi wainomatfalleen Jeesuksen erinomaisen ilmestyksen kautta. Hänestä, joka sittemmin sanottiin **Baawaliksi**, tuli uutera ja wäsymätön ewankeliuminsaarnaaja. Wähäsä Afiasa, Kreikan maalla ja Roomassa hän saarnasi ewankeliumia, kunnes wihdoin hänkin sai surmansa Roomassa. Samallaisen lopun sai **Pietari** apostoli. **Johannes** taas waiwutti monta vuotta vielä Wähäsä Afiasa. Maanpaossa Patmoksen luodolla sai hän nähdä **Jeesuksen Kristuksen ilmestyksen**. Sen kautta osotti Herra hänelle seurakuntansa wastaiset waiheet, kärsimykset ja lopullisen kunnian. „Katso, minä tulen pian,“ se on Herran sana seurakunnalleen. Ja uskowainen, Herraa odottawa seurakunta huokaa: „Tule siis, Herra Jeesus.“ Amen.

Martti Luther'in
Vähä Katekismus.

Ensimmäinen pääkappale.
Jumalan kymmenen käskyä. ¹⁾

Ensimmäinen käsky.

Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Älköön sinulla
olko muita jumalia.

Mitä se on?

Meidän tulee yli kaiken peljätä ja rakastaa Jumalaa
ja yksin häneen turwata. ²⁾

Toinen käsky.

Älä turhaan lausu Herran sinun Jumalasi nimeä;
sillä ei Herra jätä sitä rauhaisematta, joka turhaan lausuu
hänen nimensä. ³⁾

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa niin ettem-
me hänen nimensä kautta toiwota pahaa, wanno, loihdi,
walhettele emmekä petä, waan että me sitä kaikessa hädässä
awuksi huudamme, rukoilemme, kiitämme ja ylistämme.

¹⁾ Lain antaminen. ²⁾ Jooseppi. Daniel jalopeurain luolassa.

³⁾ Publikaanin rukous temppelissä.

Kolmas käsä.

Muista pyhittää lepopäivä. ⁴⁾

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme ylönkatso saarnaa ja Jumalan sanaa, waan pidämme sen pyhänä, mielellämme sitä kuulemme ja opimme.

Neljäs käsä.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme halweksi emmekä wihoita vanhempiamme, tahti hallituswäkeämme, waan pidämme heitä kunniasja, palwelemme heitä, olemme heille kuuliaisjet ja pidämme heitä rakkaina ja kalliina. ⁵⁾

Viides käsä.

Älä tapa.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme wahingoita lähimmäistämme ruumiin tahti hengen puolesta, emmekä pahoita häntä, waan autamme ja holhoomme häntä kaikisja waaroisja ja elämän tarpeisja. ⁶⁾

Kuudes käsä.

Älä tee huorin.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin että olemme puhtaat ja siweät ajatuksisja, sanoisja ja töisjä, ja että itsekufin awiopuolisoansa rakastaa ja kunniasja pitää. ⁷⁾

⁴⁾ Lepopäivän aettaminen. Wuosijuhlat. ⁵⁾ Samuelin ja Jeesuksen lapsuus. ⁶⁾ Kain ja Aabel. Saul ja Daawid. ⁷⁾ Adam ja Eewa, ensimmäiset awiopuolisot.)

Seitsemäs käsä.

Älä warasta.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme ota lähimmäisemme rahaa tahi omaisuutta, emmekä sitä petollisella kaupalla tahi wääräydellä itsellemme saada, waan autamme häntä enentämään ja warjelemaan tawaraansa ja elatustansa. ⁸⁾

Kahdeksäs käsä.

Älä sano wäärää todistusta lähimmäisestäsi.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme walhettele lähimmäisestämme, emmekä häntä petä, panettele taikka pahaan huutoon saada, waan puollustamme häntä, ajattelemme ja puhumme hänestä hyvää ja selitämme kaikki parhain päin. ⁹⁾

Yhdeksäs käsä.

Älä himoitse lähimmäisesi huonetta.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme petoksella pyydä lähimmäisemme perintöä tahi huonetta, emmekä lain ja oikeuden warjolla sitä anasta, waan autamme häntä, että hän saisi omansa pitää.

Kymmenes käsä.

Älä himoitse lähimmäisesi awiopuolisoa, palkollisia, karjaa, äläkä mitään hänen omaansa.

⁸⁾ Jaakobin ja Rebekan petos. ⁹⁾ Joosepin welsjet walehtelivät Jaakobille. Potifsaarin emännän walhe. Zeesuksen wiholliset.

Mitä se on?

Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa, niin ett'emme anasta, houkuttele emmekä wieroita lähimmäiseltämme hänen awiopuolisoansa, palkollisiansa tahti karjaansa, waan kehotamme ja waadimme heitä olemaan alallaan ja ahkerasti tekemään welwollisuutensa. ⁹⁾

Mitä Jumala kaikista näistä käskyistä sanoo?

Hän sanoo näin:

Minä Herra sinun Jumalasi, olen kiiwas Jumala, joka koetan isäin pahat teot lapsille kolmanteen ja neljanteen polveen, niille, jotka minua wihaawat; mutta teen lanpeuden tuhansille, jotka minua rakastawat ja pitävät minun käskyni.

Mitä se on?

Jumala uhkaa rangaista kaikkia niitä, jotka rikkowat nämät käskyt; sentähden tulee meidän peljätä Jumalan wihaa, niin ettemme näitä käskyjä riko. Mutta hän lupaa armonsa ja kaikkea hyvää kaikille, jotka pitävät nämät käskyt; sentähden tulee meidän rakastaa Jumalaa, turwata häneen ja mielellämme elää hänen käskyjensä mukaan.

⁹⁾ Saabanin wilpillisyys Jaakobia kohtaan ja halu saada Jaakobin omaisuutta.

Toinen pääkappale.

U s k o.

Ensimmäinen uskonkappale.

Luomisesta.

Minä uskon isään Jumalaan, kaikkiwaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan. ¹⁾

Mitä se on?

Minä uskon, että Jumala on minun ja kaikki olennot luonut, antanut minulle ruumiin ja sielun, silmät, korvat ja kaikki jäsenet, järjen ja kaikki aistit, ja että hän nämät vielä voimassa pitää; antaa myös vaatteet, ruuan ja juoman, kodin, puolison ja lapset, pellon, karjan ja kaiken omaisuuden; lahjoittaa minulle runsaasti ja joka päivä ravinnon ja kaikki tämän elämän tarpeet, suojelee minua kaikissa vaaroissa, warjelee ja pelastaa kaikesta pahasta; ja että hän tekee tämän kaiken sulasta isällisestä jumalallisesta hyvydestänsä ja laupeudestaan, ilman mitään minun ansiotani tai mahdollisuuttani; josta kaikesta minun tulee häntä kiittää ja ylistää, häntä palwella ja hänelle kuuliainen olla. Tämä on totinen tosi.

Toinen uskonkappale.

Luuastuksesta.

Minä uskon Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme, joka siki Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Maariasta, ²⁾ kärsi Pontius Pilaatuksen aikana, ³⁾

¹⁾ Luomisen kertomus. ²⁾ Jeesuksen syntymisen, ja ³⁾ kärsimisen kertomukset.

ristiin nautittiin, kuoli ¹⁾ ja haudattiin, astui alas helvettiin, nousi kolmantena päivänä kuolleista, astui ylös taivaisiin, ²⁾ istun Jumalan, Isän kaikkivaltiaan, oikealla puolella ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.

Mitä se on?

Minä uskon, että Jeesus Kristus, totinen Jumala, Isästä ijankaikkisuudessa syntynyt, ja myös totinen ihminen, syntynyt neitsyt Maariasta, on minun Herrani, joka lunasti minun, kadotetun ja tuomitun ihmisen, ja vapautti minun kaikista synneistä, kuolemasta ja perkeleen vallasta, ei kullalla eikä hopealla, vaan pyhällä kalliilla werellään ja wiattomalla kärsimisellään ja kuolemallaan; että minä hänen omanja olisin, hänen waltakunnasjansa hänen alamaisenaan eläisin ja häntä ijankaikkisessa wanhurskaudessa, wiattomuudessa ja autuudessa palvelisin, niinkuin hän on kuolleista nousnut, elää ja hallitsee ijankaikkisesti. Tämä on totinen tosi.

Kolmas uskonkappale.

Pyhittämisestä.

Minä uskon Pyhään Henkeen, pyhän yhteisen seurakunnan ³⁾ pyhään yhteyden, syntein anteeksi saamisen, rummiin ylösnousemisen ja ijankaikkisen elämän. Amen.

Mitä se on?

Minä uskon, ett'en minä omasta järjestäni enkä woi-
mastani woi Jeesukseen Kristukseen, minun Herrani, uskoa,
enkä hänen tykönsä tulla; vaan Pyhä Henki on kutsunut

¹⁾ Jeesuksen kuoleman, ²⁾ ylösnousemisen ja taivaaseen astumisen kertomukset. ³⁾ Pyhän Hengen muodattaminen. Ensimmäinen seurakunta.

minun ewankeliumiin kautta, wälistanut minua lahjoillansa, pyhittänyt ja warjellut minun oikeassa uskossa; niin kuin hän koko kristikuntaa maan päällä kutsuu, kookoo, walaijee, pyhittää ja ainoan oikean uskon kautta Jeesuksessa Kristusessa warjeele; jossa kristikunnassa hän joka päivä armollisesti antaa minulle ja kaikille uskowaisille kaikki synnit anteeksi, ja herättää viimeisenä päivänä minun ja kaikki kuolleet ja antaa minulle sekä kaikille uskowaisille Kristusessa ijankaik-
kisen elämän. Tämä on totinen tosi.

Kolmas pääkappale.

Herran rukous.

Isä meidän, joka olet taiwaisja.

Mitä se on?

Näillä sanoilla Jumala tahtoo kehottaa meitä uskomaan, että hän on meidän oikea Isämme ja me hänen oikeat lapsensa, niin että me turwallisesti, täydellä luottamuksella rukoilimme häntä, niin kuin rakkaat lapset armasta isäänsä.¹⁾

(Selitykseen sovitetaan käskyjen esilause).

Ensimmäinen rukous.

Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

Mitä se on?

Jumalan nimi on kyllä itjessänsä pyhä, mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että se meidänkin tykönämme pyhitettäisiin.

¹⁾ Tuhlaajapoika.

Kuinka tämä tapahtuu?

Kun Jumalan sanaa opetetaan selvästi ja puhtaasti, ja me sen mukaan elämme jumalisesti, niin kuin Jumalan lasten jopii; siihen auta meitä, rakas taiwaallinen Isä! Mutta joka opettaa ja elää toisin, kuin Jumalan sana opettaa, hän häpäisee meidän keskuudessamme Jumalan nimeä; siitä warjele meitä taiwaallinen Isä!

(Selitykseen jowitetaan toinen käsky. Fariseus ja publikaani.)

Toinen rukous.

Tulkoon sinun waltakuntasi.

Mitä se on?

Jumalan waltakunta tulee kyllä itjestänsä ilman meidän rukoustamme, mutta me anomme tässä rukouksessa, että se tulisi meidänkin tykömme.

Kuinka tämä tapahtuu?

Kun taiwaallinen Isä antaa meille Pyhän Henkensä, että me hänen armonsa kautta uskomme hänen pyhän sanansa ja elämme jumalisesti täällä ajassa ja autuaasti iankaikkisuudessa. ¹⁾

Kolmas rukous.

Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niin kuin taiwaisissa.

Mitä se on?

Jumalan hyvä, armollinen tahto tapahtuu kyllä ilman meidän rukoustamme, mutta me anomme tässä rukouksessa, että se meidänkin tykönämme tapahtuisi. ²⁾

¹⁾ Kolmas uskonkappale. Jeesuksen sanat: Ken wain ei Jumalan waltak. ota j. n. e. ²⁾ Jeesuksen rukous Getsemaanesa.

Ruinka tämä tapahtuu?

Kun Jumala tekee tyhjäksi ja estää kaikki pahat juonet ja hankkeet, se on: perkeleen, maailman ja oman lihamme tahdon, ne kun eivät salli meidän pyhittää Jumalan nimeä, eikä hänen waltakuntansa meidän tykömme tulla; ja kun hän wahwistaa ja warjelee meitä pysymään lujina sanassaan ja uskossa aina elämämme loppuun asti. Tämä on hänen armollinen, hyvä tahtonsa.

Neljäs rukous.

Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme.

Mitä se on?

Jumala antaa tosin ilman meidän rukoustamme jokapäiväisen leivän kaikille ihmisille, wieläpä pahoillemkin; mutta me anomme tässä rukouksessa, että Jumala opettaisi meitä tuntemaan tätä hywyyttä, ja että me niin kiitoksella nauttisimme jokapäiväistä leipäämme.¹⁾

Mitä jokapäiväinen leipä on?

Raikki, mitä ruumiin ravintoon ja tarpeisiin kuuluu, niin kuin ruoka ja juoma, waatteet, koti ja kartano, pelto, karja, raha ja tawara, hurskas puoliso, hurskaat lapset, hurskaat palkolliset, hurskas ja uskollinen esivalta, hyvä hallitus, hyvät ilmat, rauha ja terweys, hyvät tawat, hyvä maine, hyvät ystävät, uskolliset naapurit ja muuta senkaltaista.

Viides rukous.

Ja anna meille anteeksi meidän syntimme, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.

¹⁾ Seesus ruokii 5000 miestä.

Mitä se on?

Me rukoilemme tässä rukouksessa, ettei taivaallinen Isämme katsoisi syntejämme ja niiden tähden hylkäisi rukoustamme, sillä emme ole mahdolliset saamaan, mitä me rukoilemme, emmekä ole sitä ansainneet; waan että hän armostansa antaisi meille kaiken tämän, sillä me teemme jokapäivä syntiä monella tavoin, emmekä ansaitse muuta kuin rangaitusta. Niin tahdomme mekin sydämestämme antaa anteeksi ja mielellämme tehdä hyvää niille, jotka meitä vastaan rikkovat.

(Selitykseen sowitzetaan kertomus tuhlaajapojasta. Jeesuksen wiholliset.)

Kuudes rukous.

Äläkä johdata meitä kiusaukseen.

Mitä se on?

Ei Jumala kiusaa ketään, mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että Jumala suojeleisi ja warjeliisi meitä, niin ett'ei perkele, maailma ja oma lihamme pettäisi eikä wiettelisi meitä epäuskoon, epätoivoon ja muihin suuriin synteihin ja ja pahisiin; ja että, jos joudummekin sellaisiin kiusauksiin, viimein woittaisimme.

(Selitykseen sowitzetaan syntiin lankeaminen, yhdeksäs ja kymmenes käsky.)

Seitsemäs rukous.

Waan päästä meitä pahasta.

Mitä se on?

Me rukoilemme lopuksi tässä rukouksessa, että taivaallinen Isämme wapahtaisi meitä kaikesta pahasta ruumiin ja sielun, tawaran ja kunnian puolesta, ja että hän viimein, kun kuoleman hetki tulee, antaisi meille autuaallisen lopun ja armollisesti ottaisi meidät tästä murheen laakjosta tykönsä taivaaseen.

Sillä sinun on waltakunta ja woima ja kunnia iankaikkisesti. Amen.

Mitä amen merkitsee?

Että minä totisesti uskon taiwaallisen Jän mieltymän tällaisiin rukouksiin ja kuulewan ne; sillä hän on itse käskennyt meidän näin rukoilla ja luvannut meitä kuulla. Amen, amen, se on: totisesti, totisesti näin on tapahtuwa.

(Jeesus opettaa rukoilemaan.)

Neljäs pääkappale. Pyhän kasteen sakramentti.

1.

Mitä kaste on?

Kaste ei ole paljas wesi, waan se on sellainen wesi, joka on Jumalan käskyn suljettu ja Jumalan sanan kanssa yhdistetty.

Mitä on se Jumalan sana?

Tämä, jonka Herramme Jeesus Kristus sanoo Matteuksen viimeisessä luvussa:

Menkää ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kasteen heitä Jän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

2.

Mitä kaste hyödyttää?

Kaste waikuttaa syntein anteeksi saamisen, wapahtaa kuolemasta ja perkeleestä ja antaa iankaikkisen autuuden kaikille, jotka uskowat Jumalan sanat ja lupaukset.

Mitkä ne Jumalan sanat ja lupaukset ovat?

Nämät, jotka Herramme Jeesus Kristus sanoo Markuksen viimeisessä luvussa:

Joka uskoo ja kastetaan, hän tulee autuaaksi, mutta joka ei usko, hän joutuu kadotukseen.

3.

Mitenkä wesi voi waituttaa näin suuria asioita?

Wesi tosin ei niitä waituta waan Jumalan sana, joka on wedessä ja weden kanssa, ja usko, joka weteen yhdistetyn Jumalan sanan usko; sillä wesi ilman Jumalan sanaa on paljas wesi, eikä kaste, mutta Jumalan sanan kanssa yhdistettynä on se kaste, se on armonikas elämän wesi ja uuden syntymisen peso Pyhässä Hengesä, niin kuin apostoli Paawali epistolassaan Tiitukselle kolmannessa luvussa sanoo:

Laupentensa tähden hän meidät autuaiksi teki uuden syntymisen peso ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, jonka hän on runsaasti wuodattanut päällemme Jeesuksen Kristuksen, meidän Wapahitajamme, kautta, että me tulisimme hänen armonsa kautta wanhurskiksi ja iankaikkisen elämän perillisiksi toiwon mukaan. Tämä on totinen sana.

4.

Mitä merkitsee tällainen kastaminen?

Se merkitsee, että wanha ihminen meisä on jokapäiväisen katumuksen ja parannuksen kautta upotettava ja kaikkein syntein ja pahain himoin kanssa kuoletettava, ja että sen sijaan tulee joka päivä nousta uusi ihminen, joka elää wanhurskaudessa ja puhtaudessa iankaikkisesti Jumalan edessä.

Missä tämä on kirjoitettu?

Apostoli Paawali sanoo roomalaisepistolansa kuudennes-
lukuun luvussa:

Me olemme Kristuksen kansa handatut kasteen kautta kuolemaan, että niin kuin Kristus on herätetty kuoolleista Hän kunnian kautta, niin tulee meidänkin nudessa elämässä waeltaa.

(Kasteen asettaminen. Jeesus siunaa lapsia. Jeesuksen ympärileikkaus.)

Viides pääkappale.

Altтарin sakramentti.

Mitä altтарin sakramentti on?

Altтарin sakramentti on meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen totinen ruumis ja veri, leiwässä ja wiinissä, ja sen on Kristus itse asettanut meidän kristittyin syödä ja juoda.

Mistä tämä on kirjoitettuna?

Ewankelistat Matteus, Markus, Luukas ja apostoli Paawali kirjoittawat näin:

Meidän Herramme Jeesus Kristus otti leiwän sinä yönä, jona hän petettiin, kiitti, mursi sen, antoi opetuslapsilleen ja sanoi: Ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkää minun muistokseni.

Niin hän otti myös kalkin, kiitti, antoi sen heille ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä kaikki; tämä kalkki on uusi testamentti minun weressäni, joka teidän edestänne wuodattetaan syntein anteeski antamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni.

Mitä tämä syöminen ja juominen hyödyttää?

Sen ilmoittavat meille nämät sanat:

Teidän edestänne annettu ja wuodatettu syntein anteekki antamiseksi;

nimittäin että meille näillä sanoilla tässä sakramentissa annetaan synnit anteekki, elämä ja autuus; sillä missä syntein anteekki antamus on, siinä on myös elämä ja autuus.

Kuinka ruumiillinen syöminen ja juominen
voi vaikuttaa niin suuria asioita?

Syöminen ja juominen tosin eivät tätä vaikuta, vaan ne sanat, jotka tässä ovat:

Teidän edestänne annettu ja wuodatettu syntein anteekki antamiseksi.

Nämät sanat ynnä ruumiillinen syöminen ja juominen ovat pää-asia tässä sakramentissa; ja joka usko nämät sanat, hän saa mitä ne lupaavat ja lausuvat, nimittäin syntinsä anteekki.

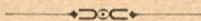
Kuka tämän sakramentin kelvollisesti nauttii?

Paastoaminen ja ruumiillinen valmistus on kyllä hyvä ulkonainen tapa, mutta oikein mahdollinen ja kelvollinen on se, joka usko nämät sanat:

Teidän edestänne annettu ja wuodatettu syntein anteekki antamiseksi.

Mutta joka ei usko näitä sanoja taikka epäilee niitä, hän on mahdoton ja kelwoton; sillä nämät sanat: **Teidän edestänne**, waativat aiwan uskovaista sydäntä.

(Herran Ehtoollisen ajettaminen).

- Kansakoulun laskuoppi.** Kirjoittanut *E. Bonsdorff*. Hinta sid. 85 p., tuloskirja 15 p.
- Laskuopin kertauskirja.** Kansakouluja kuin myös itseksseen oppivia varten kirjoitti lehtori *K. Suomalainen*. Toinen painos. Hinta 1: 25 p.
- Pikku laskuoppi.** Kiertokouluja varten. Kirjoitti *K. Suomalainen*. Toinen painos. Hinta sid. 45 p.
- Laskuopillisia esimerkkejä. I.** Kokosi *K. Suomalainen*. Kymölän seminaarin lehtori. — Kokonaiset luvut. Kymmenmurtoluvut. Tavalliset murtoluvut. Laatuluvut. Hinta sid. 2: 75 p. Tämä sama teos löytyy myös erityisissä pienissä 15 p. maksavissa vihkoissa.
- Lyhykäinen mittausoppi** kansakouluja varten. Kirjoitti *K. Suomalainen*. Kolmas painos. Hinta sid. 50 p.
- Mittausopillisia esimerkkejä** kansakouluja varten. Kirjoitti *K. Suomalainen*. Hinta 35 p., sid. 50 p.
- Mittausopillisia ohjeita** kansakouluja varten. Sovitettu metrijärjestelmään. Kirjoittanut *Herman Ojala*. 35 p.
- Luvunlaskun oppikirja**, tehnyt toht. *August Ramsay*. Hinta sid. 1: 85 p. — Tuloskirja 15 p.
- Algebran oppikirja.** Toimittanut toht. *August Ramsay*. Suomentanut *Ivar Vilskman*. Hinta sid. 3: 75 p.
- Tasannes-trigonometriian oppikirja.** Toimittanut toht. *August Ramsay*. Suomennos. Hinta sid. 1: 75 p.

Tervetullut on varmaan näinä päivinä ilmestynyt:

KANSAKOULUN LASKU-OPPI, kirj. E. Bonsdorff.

Tämä kirja tulee täyttämään tuntuvaan puutteen opetuskirjallisuudessa kansakoulua varten. On nim. huomattu, ett'ei yksin esimerkki kokoelmilla tulla toimeen, kun on laskuoppia opetettava kansakoulussa: tarvitaan paitsi niitä joku lyhempi osviitta, josta oppilas saa lukea laskusäännöt ja uudistaa unohdettuja tietojaan. Näitä molempia puolia ottaa puheena oleva oppikirja varteen. Lyhyellä, mutta samalla tarkalla esitystavallaan on se oivallinen johtaja koulua käyville sekä myös omin päin opetteleville; runsaalla määrällä hyvin sovitettuja esimerkkiä tekee se muitten esimerkkikirjojen käyttämisen tarpeettomaksi.

Tekijän tunnettu nimi lienee takeena kirjan oivallisuudesta; sen hinta taas on asetettu huokeaksi.

WERNER SÖDERSTRÖMIN kustannuksella on ilmestynyt:

Kieliopillisia harjoituksia. Kansakoulujen tarpeeksi toimitti *K. Raitio*. Hinta sid. 65 p.

Oikeinkirjoitusharjoituksia. Käsikirjaksi etupäässä kansakoulujen opettajille toimitti *K. Raitio*. Sid. 85 p.

Hiljaiset kirjoitusharjoitukset. Kansakoulujen tarpeeksi toimitti *K. Raitio*. Toinen painos. Hinta 35 p.

Äidinkielen alkeisoppi. Etupäässä kansakoulujen tarpeeksi kirjoittanut *K. Raitio*. Kuudes painos. 40 p., sid. 50 p.

Ohjeita kieliopin opetukseen. Kirjoittamaansa »Äidinkielen alkeisoppiin» sovittanut *K. Raitio*. Neljäs painos. Hinta 25 p.

Suomen kielioppi. Kansakouluja varten kirjoittanut *Arvi Jännes*. Kolmas painos. Hinta 35 p., sid. 55 p.

Neuvoja Suomen kielen opettajille. Kirjoitti *Arvi Jännes*. Hinta 75 p.

Suomen kielioppi. Alkeisopetusta varten toimittanut *A. H. Kallio*. Toinen, korjattu painos. Hinta sid. 1: 50 p.

Suomen kielioppi. Alkeisopetusta varten kirjoitti *K. F. Brummer*. Hinta sid. 1 m.

Ainekirjoituksen oppikirja. Kirjoittanut *F. O. Rapola*. Hinta sid. 1: 25 p.

Suomalais-ruotsalainen sanakirja. Toimitti *Knut Cannelin*, lyseon lehtori. Hinta sid. 2: 25 p.

Ruotsalais-suomalainen sanakirja. Toimitti *Arvi Jännes*, yliopiston professori. Hinta sid. 4: 50 p.

Ansiokas oppikirja on tänä vuonna ilmestynyt:

Kieliopillisia harjoituksia.

Kansakoulujen tarpeeksi kirjoitti *K. RAITIO*.

Kirja on sovitettu vuorokursseihin ja siten 4-osaisillekin kouluille käypä, — opetus suoritetaan etupäässä esimerkkien ja *harjoitusten* kautta, — *opetusopillisia ohjeita* annetaan kauttaaltaan, — kielioppikomitean esittämiä periaatteita vartenotettu, — teos *asiantuntijain tarkastama*.

Raamattuhist.

Tunkeany

Werner Söderströmin kustannuksella on ilmestynyt:

- Suomen kirkon historia pöytäkirjeissään.** Esitti *Elis Bergroth*. 6 vihkoa à 85 p., sid. 5: 75 p.
Teos on tärkeimpiä tuotteita, mitä viimeinen aika on tarjonnut kansamme yleiselle sivistykselle.
- Yleiskatsaus kirkon historiaan.** Kansa- ja rippikoulu varten. Kirjoitti *Elis Bergroth*. Hinta 50 p., sid. 65 p.
„Elävää, sujuvaa, monin paikoin kaunopuheliasta, mutta samalla ytimekästä, on esitys. Emme totta tosiaankaan vielä ennen ole lukeneet niin viehättävää esitystä kirkon vaiheista.“
- Martti Lutherus.** Jumalan valtakunnan voitto hänessä ja hänen kauttansa. Kirj. *Elis Bergroth*. Varustettu kivipiirroksella ja 4 puupiirroksella. Toinen painos Hinta 65 p.
- Kirkkohistorian oppikirja.** Tehnyt *C. A. Cornelius*. Kahdennestatoista painoksesta suomensi *J. A. Maunu*. Sid. 1: 50 p.
- Evankelis-lutherilaisen tunnustuksen saattaminen Suomen kirkon omaksi Upsalan kirkolliskokouksen kautta.** Kirj. piispa *Herman Råbergh* Hinta 35 p.
- Piiblian Historian opettaminen.** Toimitti *Lyra ja Ranke*. Sid 2: 25 p. — Erittäin tärkeä teos kaikille opettajille, se ansaitsee suurta huomiota ja on „sana aikansa lausuttu“.
- Biblian historia.** Kirj. *Vaaranen*. Monilla kauniilla kuvilla ja kartalla kaunistettu. Kolmas painos. Hinta sid. 85 p.
- Lyhyt Biblian historia,** enimmäkseen Raamatun omilla sanoilla kerrottu, pientenlasten kouluja ja koti-opetusta varten. Kirj. *Vaaranen* Kuvilla varustettu. Sid. 60 p.
- Raamatun lauseita Waarasen Biblian historiaan.** Kirjoitti ja osaksi sovitti *M. Volanen*. 20 p.
- Lasten raamattu** ja lyhyt kertomus kristikunnan leviämisestä. Kahdeskymmenes, provasti *A. W. Lyran* tarkastama, raamatun lauseilla ja viittauksilla Lutheruksen pieneen katkismukseen varustama painos. Hinta sid. 60 p.
- Suomen katkismuksen historia.** Kirj. *V. Krogerus*. 60 p.
- Ohjauksen papinpalvelukseen.** Kirjoitti *Gustaf Jensen*. Norjan kielestä Suomensi *Fr. Vilh. ja L. H. Durchman*. 2: 25.
- Yksityiset hartauskokoukset evankelisten seurakuntien keskuudessa.** Raamattuun perustaan ja Jumalan valtakunnan näkökantaa katsoen, kirjoittanut *T.ri Eichorn*. Suomensi *Hannes S.* 60 p.
- Ystävällisiä neuvoja nuorukaisille.** Kirjoittanut *J. C. Ryle*. Suomennos. 2 painos. Hinta sid. 85 p.
„Jokainen sana on punnittu, joka lause paikallaan. Kirja sellainen jommoista juuri nuoriso meidän päivinämme tarvitsee.“
- Lasten postilla** eli kaikkien sunnuntai- ja juhlapäivien Isen vuosikerran evankeliumitekstien lyhyt ja yksinkertainen selitys. Saksankielisestä alkuteoksesta muodosteli *Gustaf Flyborg*. Uusi suomennos. Hinta sid. 3: 50 p., koruk. 4: 50 p.
- Lasten Postilla** eli kolmannen vuosikerran evankeliumitekstien yksinkertainen selitys. Pyhäkoululle ja kodille toimittivat kirjassa mainitut Suomen seurakuntain opettajat. Hinta sid. 3: 50 p., koruk. 4: 50 p.
- Onnellisen avioliiton ehdoista.** Kolme esitelmää. Pitänyt *B. C. Rohde*. Suomennos. Sid. 1 m. Hyvin arvokas kirjal
- Saarnoja.** Kirjoitti piispa *Gustaf Johansson*. Hinta sid. 6: 80.
„Suomen kielellä ei ole näiden vertaisia ennestään olemassa.“